

РК Ш6(д=УК)
С 30

ІЛЬ СЕМЕНКО

В

САДАХ

БЕЗРОЗНИХ

ТОМ ДРУГИЙ

ЛІТЕРАТУРА
І МИСТЕЦТВО

A 531004-2
КОРОТКИЙ ПАСПОРТ КНИГИ

Шифр РК ЦБ(2:Ук) С-30 ІНВ.№ 2625844

Автор Семенеко, Михайль.

Назва Технічна збірка Тверів.

Місце, рік видання [Х], 1930.

Кіл-ть стор. 256с.

-\`- окр. листів

-\`- ілюстрацій

-\`- карт

-\`- схем

Том 2 частина 12н, 1-5 вип

Конволют

Примітка:

12.05.2008.
Модель-

elib.nplu.org

МИХАЙЛЬ СЕМЕНКО

**ПОВНА ЗБІРКА
ТВОРІВ**

ТОМ ДРУГИЙ

**ВИДАВНИЦТВО
ЛІТЕРАТУРА і МИСТЕЦТВО
1930**

В САДАХ БЕЗРОЗНИХ
A531004-2

КНИГА ПЕРША
В САДАХ БЕЗРОЗНИХ
БІЛА СТУДІЯ

КНИГА ДРУГА
ГІМНІ СВ. ТЕРЕЗІ
ПРЕРІЯ ЗОР

КНИГА ТРЕТЬЯ
ЛІЛІТ
МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

КНИГА ЧЕТВЕРТА
ПРОДІННЯ ПОГРОЗ
ЗОР

Державна архівно-історична
бібліотека
Закарпатської області
УРСР імені КПРС

-3-

КНИГА П'ЯТА
МОЯ МОЗАЇКА
РЕШТА

Бібліографічний опис цього
видання вміщено в „Літочесі
Українського Друку“, „Карт-
новому Репертуарі“ та інших
показчиках Української
Книжкової Палати

Надрумовано 8.000 прим.
в друкарні Державного
Видавництва України
іменя Г. І. Петровського.
Харків. Укрголовліт 4733.
від 15 XI 1929 р Зам. 580.

Вийшов нарешті мій перший
том —

5

„Арії трьох п'єро“
Минули секунди
деклясованих
втом,
колишнього „чесного інтелігента“
кров.

Не ламайте
більшовицьких
пер.

Не витрачайте
запал
в повітря.

Подивіться краще, куди мій самопер
попер
тепер,
і куди мої вістря.

Я знаю, куди свою енергію літи.
Шлях мій відомий,
не вами регульований.
У боротьбі з міщенством —
не червоноїли мої „таніти“,
для вас і був
і буду —
безсоромний і схильований.

II|VIII. 1930. Одеса

ДО ВИХОДУ МОГО ПЕРШОГО ТОМУ

(Дев'ятнадцять „полемістичн.“)

КНИГА ПЕРНА

elib.npu.org

**В САДАХ БЕЗРОЗНИХ
БІЛА СТУДІЯ
1918**

В САДАХ БЕЗРОЗНИХ

1918

9

**Мого життя газельну срібність
і випадковість
складаю в картки вузьку безмірність
і загадковість**

**Моїх гріхів легку-безкарність
і слів близкучість
энов наповняє безпорадність.
і днів сліпучість**

КАРТКА

Мої неіснуючі ідоли
образи моїх мрій
як комічно ми снідали
який чудний на вас стрій

ви назвали острів
шукав не знайшов на мані
який сміх гострий
при нічній лямці!

Потухає священна ватра
що засвітив не^нбало
я заберу попіл завтра
для безецного балю

зникну для вогню непомітно
мій шлях безвинність
руштесь стіни бездовідно
ламте стриманість

12 Мене спонукають померлих образи
я люблю всіх суворих
я люблю вас що зникли в поросі
ви в моїх тугах хорих

кістякам я даю загублені форми
одягаю в прозорий стрій
я люблю вас воскреслих хорами
підкресленостями мрій

І линуть ручай в душу мені
отруйно
і забреніли на останній струпі
струйно

13

змяхчує гладить душу мені
оксамитова злива
в грудях моїх на останній струні
припадає пестливо

ОКСАМИТОВА ЗЛИВА

14 Звідки насунулись незнані наваленості
на шляхи шукань безупинних?
Виривають хорості гнітль придавленості
переплутують час хуткоплинний.

Тихо шепоче гомонить присмеркаючи
засмучена й безпорадна тривожність.
Так розпливається в цілому умираючи
спіраль аналогій і наївна тотожність.

Гей ти найвищим візнаний
стій
виходь з найсумнішим і вигнаним
на бій!

15

За далеку царівну в мріях обагнуту —
за любов!
Нас може примирити віками праґнута
кров.

ВИКЛИК

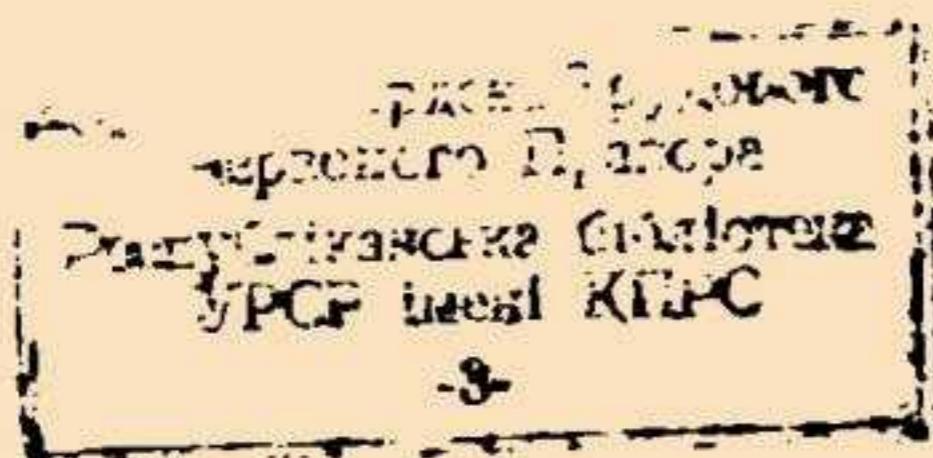
В моїй душі поважність.
Змірює метранпаж
моїх мрій безважність,
моєї мрії паж.

Оsmіх гуляє безтязно
на естампах мрій.
Так віддаєся днями
кровожадній грі.

Вагон без вікон
подорож прикра
експресить гінко
розвитта скрипка

і стиха стежить
хтось із кутка
огидний пежит
хрупкість гудка

26.2.58 4/4

ВАГОН

Загинув у безглузді спорошенім
будинок білий цяцькований.
У чорнім куті огнем спустошеннім
мій звір зацькований.

І розумієте? У млі застиглій
вінк клубок калік.
Я ледве чув як в бурі стосилій
хтось мене поволік.

Сірий вихор пронісся над моїми будовами — 19
сірий вихор мої будови звалиючи.
Пройнявсь містично він огненними словами—
пройнявсь огненними словами, тугу спалю-
ючи.

Бліснув о - півночі пожарами беззразко-
вими

гудів і трісав, пілу ніч незмовкаючи.
Язиками і пасмами червоними випадковими
мене за душу мене за багрову душу торка-
ючи.

СІРИЙ ВИХОР

20

Душу осумлює неясність постатів
свідків невідомість.
Приходьте, приходьте небажані гості
в хору свідомість.

Сідайте, сідайте без жодних погроз
до чорного столу —
я не боюсь захолотих поз
я Савонарола.

САВОНАРОЛА

Студіює обездужено
мій антиквар.
Чому скрізь бездушино
і все марно?

21

Знайденостей безладність
і в кінці сором.
Бракує істоти владності —
синтези кворум.

АНТИКВАР

22

Спить велетень останнім сном
розбудять кошмари.
Свердлить у мозку трагічний гном
асувається хмари.

Спи велетню останню хвилю
в обіймах з Буддою
ковдру червону твою одхилю
перед пробудою.

ТРАГІЧНИЙ ГНОМ

В пустих ефірах атмосфери
зовні прозорих світа стін
лунають відблиски Естери
і мій зустрічний гімн.

23

І затремтівся скористанно
від волі змучений ефір
рухаєсь жахно безнастанно
овсесвічений звір.

ОВСЕСВІЧЕНИЙ ЗВІР

- 24** Далеко позад кинув я віки —
привітання астральним сферам!
Прихід на бій з модерним Люцифером
на берегах ефірної ріки.

Вона владає мною неочумано,
за стихію не визнана.
Але знайте, з світів матеріяльних вигнана—
моя міць нечувана!

МІЦЬ

Відчиняй червоні ворота —
царице жаху, моя чорна мати.
Я з'явився з блакитного ґrotу
до твоїх чарів, Гекато.

25

Я повний див, я хочу бути
посланцем злобним сумного менту.
Я приніс з моого льоху отрути
я привів душу оганьблену до - щенту

Впусти до твого задрапованого кабінету.
В таємних муках я буду звати.
Я до тебе привів душу по секрету,
таємних чарів чорноруха мати.

ЧОРНОРУХА МАТИ

26

Залиш надію перед блуканнями
у зачарованих лісах
бо сріблить тугу викликачами!
веселий жах.

По сходах стука білий колос
в сіянні чорнім діадеми
і розсміяєсь веселий голос:
„Ubique daemōn!“

ВЕСЕЛИЙ ЖАХ

Мій спектр має зелену сіру жовту фарби 27
я проходив трьома вулицями
у - вечері знайду коли рух одумається
свої всі скарби.

Годі скучиться і лежать зневіreno —
треба вийти у шумний сад.

Хто винен що мене тягне назад
і все так вправно перевіreno !

28

Я не бігаю за тобою
з журбою
я не шукаю

О не підходь блакичена габою
не хочу бою
не знаю

Не стій отьмарено у куті сходів
і дай пройти
рожеву пляму з ясного сходу
впусти.

З перерізаним горлом
 і захололим осміхом губ
 стояв
 і куди рушити не знав.

Всі оганьблені й розчаровані
 всі зневірені —
 друзі мої.

Хто?
Я жду.
Приходь сильний.

Кохана —
 не треба щирости.
Я роздавлений.

Ах
 вона потрібна й необхідна
 моя розгубленість.
Ліхтар осліп
 од світла.

Світ не винен
 що немає на світі
 жившого.

Воскреси!

Метелик душі роздертої —
прости.

Злови мій акорд
незнана — рідна моя.

Ти бачиш вперше.

Придави останній клявиш.

Хто не боїться себе?
Убий мене тільки.

Бо мене веде шлях.
Я — „призначений“.

Я заплющений.

Ім'я моє — тоскність.

Запах моря, запах солоний --
гіркий і гострий аромат баговіння.
Я звалений сонцем, я цілком зламаний,
в зорі безладність і сліп' від безтіння.

31

Море, море -- поклич закоханого,
блакиттю, галькою розваж у тузі!
Прийми свого сина неспокоханого,
рідного скелям і бірюзовій медузі.

Приласти сяйвом одбитим сонцем,
зведи над зором блакитний зонт.
Я зроблюсь гірким і солоним хинцем,
закоханий в далекий горизонт.

ГОРИЗОНТ

32 Багнесь у безмежності висвічування
від очей женствених перестрінути.
Містично - несподівані посвідчування
не хотілось би випадковостями змірювати.

Ефірним дротом до глибин пронизаний
я всесвітньо споріднений зі сміливостями.
Невіке — я склонюся? непевно згризений
страшними думками - скостеніlostями?

Я не хочу своєї уваги скупчувати
нудним шаблоном розважань.
Вам не побачити моєї уступчivости
під сміхом зблідlim ображань.

33

I коли людину остаточно вимучите —
я займусь філософією надхнення.
Кому, кому ви кров із серця виточите
за ілюзорну ганьбу гріхопадіння?

ГРИХОПАДІННЯ

2 Михайль Семенко

34 Келія, присвячена ажурним панчохам
і гострим букетам важких орхідей.
Я оточений колом трьох ідей.
Я — дурень, Санчо і Хам.

Маestro, я прийшов замовить для свого
кабінету
у великому розмірі репродукції з Ропса.
Слухайте, я вам скажу по - секрету:
ви мені нагадуєте одного знайомого мопса.

ЗНАЙОМОГО МОПСА

Пейзаж опсихологений наріканнями
в душі ґраніті різцем записаний
нічними викликаннями
я вколисаний

35

стояв чорні руки заломлюючи
на душі було свято загублення
прийшов вечір рухи і думку стомлюючи
підкреслюючи поглублення.

ОПСИХОЛОЖЕНИЙ ПЕЙЗАЖ

Пейзажі такі задумані
тіні такі тонкі
фарби важкі в тумані
і луни гудкі.

За брамами опурпуриться
сіренний ранок
і почне журитися
од нічних співанок.

Я — на емалі неба витиснений
і світу почуваю прихильність.
Я — хвилює історії виплеснений,
моя фантазія — побережжя вильність.

37

Я не замикаю свого ательє —
приходьте, я живу в Патагонії.
Вам — вам — вам жалкування мос,
мені — моїх шукань агонії.

Я ЖИВУ В ПАТАГОНИЇ

38 Я вітаю вас, молоді авіятори,
і тепло стискую руки.
Зсунувся штучний екватор,
в моого порога виріс бамбук.

Я освітлюю блиском серця бензінного
шум пропелера й шкіряне кепі.
Руште все огорожене незмінно —
інтернаціональте степ!

Овіноградена альтана,
старий романс —
і Айседора гнучкостанна
раг excellence.

Куток ґазелевих настроїв,
срібних етюдів.
Обілосніжених — нас троє
у білій студії.

В перстворах еволюції,
в довгій стъожці темних змін —
до журної панни Люції
вбіг химерний Арлекін.

Не дивись на темний смуток,
опромінь червоним кут.
Хвильне свято проституток
здавить гостро чорний спрут.

Вона радіє несказанно
і обережить кожний крок.
Вона прекрасна, як старанно
сонетно сплетений вінок.

Вона — принцеса нал вітрінами,
легка й прозора, ніби дух.
Вона — цариця по - між стрійними,
коли зодягне капелюх.

Тонко і просто, мов радіолярії,
ми ідем в добірній парі.
Гіпнотизують жовті арі
на блискучім тротуарі.

Улячу цілують вітріни.
Сплітаються огневі низки.
Як я люблю твої рубіни
і під пафою книжки!

Нас затримали смуги вечірні
На мармурових східцях.
Нас зустрічали акорди невіри
І менует без кінця.

43

Сурдінить далекі автомобілі.
Мружіння пішло по озері.
Самотно пляміють лебеді білі
І в серці тріпотів Морзе.

МОРЗЕ

Моя думка пестила мрію.
Які дрібненькі квіточки!
І мрія шептала: я тебе зогрію --
припести думки!

І було так багато здивованості
в нашім яснім єдинні.
Ми — щасні в цій прикованості,
У переконанні.

Очі міцно, міцно стиснуті
і заломлені губи.

45

Вохкі коліна з біллю роздвинуті
в час солодкої згуби.

Не було початку — не буде краю.
Таємність ковдри.
В цю хвилю почувається
тільки кров.

ТІЛЬКИ КРОВ

46

Скільки кольору в ґатунках,
яке барвисте оточення.
Виразність у візерунках,
графічне уточнення.

Ошедсврена напруженість.
Безецно ясна лілея.
Мистецька непримушенність.
Вишуканість Бердслея.

ВИШУКАНІСТЬ

В замі, оселектриченій сяйвом,
між запорошених пальм —
п'ємо ріденьку каву,
коли в серце зажурені осміхи впали.

47

Жовті стъожки просувались по вікнах.
Плями, крапки — сірі, червоні.
І були такі рідні стіни.
І були такі чужі стони.

КАВА

48 Вдихаю я тонку отруту
садів гамірливо - бензінних.
Люблю розпачливість забуту,
незнайомої Зіни, ажурний капелюх
незнайомої Зіни.

З шостого поверху дивлюсь на стіни —
в надвечірній час, коли дими мережчаті.
Люблю міста мініянтюрні сонатіни,
без свідків за орхідеями стежачи.

Знак перше ~ останньої зустрічі
для елегантної Катерини,
на спомин про вагон співучий
обезестраденій балерині,—

49

синій знак гострий зоставив я
у вас вище заголених колін,
коли звала безмріяна Ставія
і мучив вагонний сплін.

СПЛІН

50 Пройшло 5 веселих трамваїв.
Вас нема.
Ах, як зімно на розі чекати в маї,
коли в серці пустка німа.

Вийшла панна — на Вас не схожа цілком
в атмосфері конвалій.
І довго довго я стежив зором за блискучим
каблучком
і мене мрії заколихали.

У тінях смерку полохливих,
збираючись на концерт,—
в кімнатці синій мрій бурхливих
у зеркалі зобачив смерть.

Злетів із серця посміх білий.
Зайшов я необачно й рано.
І голос твій — такий несмілий:
ах, я не вбрана.

Коли прийду колись я вдруге
і сміливо у двері стукину,—
ти зодягни, на фоні туги,
жалібну сукню.

52

Вона сиділа за маленьким столиком
і вивчала космографію.
Було важко стримуватись і безжурить
стійком —
я ж кандидат на графи.

Годі гратись зім'ятою хусточкою,
ще 5 хвилин і я встану.
Маленькою - гостренькою звісточкою
я очедивую вас, панно.

КОСМОГРАФІЮ

**Вийди, вийди, панно з третього поверху, 53
на балкон.**

**Я стою, вже стою, мос серце дэвоне.
в серці тақ багато пороху.**

**Обернися постаттю до таємного сходу
в саду.**

**Теплим вечером, впиваючи насолоду,
в чорний парк я прийду.**

ПАННА З ТРЕТЬОГО ПОВЕРХУ

Я люблю обличчя зміненість
і ще щось, що в тобі
я люблю твоїх губів рубіненість
і ще щось, що в тобі

я люблю твоїх стеген принадність
і ще щось, що в тобі
я люблю твого тіла принадність
і те, чим відрізняєшся в юрбі.

Це було увечері, коли місто вібрув
стумливо,

це було на тім тижні у середу.

Вона стояла, дивилась у очі задумливо.

Зграйна, як сонет Ередіа.

Так, це тоді (було).

55

ЕРЕДІА

З головоніг ви опарадоксенні,
та не по - уайльдовському.
Ваші барви зношені
на повітоміських тротуарах.

А ваш сміх курортний!
І при чому — рудий фокстер'єр!
Чуєте? Ваш вигляд відворотний!
Виїздіть у Тверь!

Сніг тане.

57

Тане сніг, збігають струмки.

Хюсъ гляне,

гляне хтось на блідість руки.

Мов рози,

рози мов плине тонкість мук.

Тихі сльози,

слези тихі вібрують між рук.

ЕСТЕТИКА

Саме стала виринать
пляма синя хвиляна.
Глянь, навколо безліч хат:
Вона з хати вигляне.

І розтане хмарний сум
в тінях палісадника.
Не долічить, мов на глум,
в русих косах бантика!

Облуплені стіни з червоними віконницями. 59
Тротуар, похилений до канавки.
Запнути газом, красуні синіють спідницями
перед дверима галантерійної лавки.

Ліхтарі освітлюють блискучі плями.
Полинялість витрішила сполоханий зір.
В глупу ніч, виринувши з ями,
прочвалав двоногий звір.

60 Ліхтар самотній пустинним вечором
не сполохує повільні рипи —
як вона ходить з повітовим фельдшером
де квітиуть і пахнуть липи.

Нерухомі, вслухаються в голоси мовчанні —
про кохання, про єднання душ.
І на зло викине з вікна, у безвідряднім
спочуванні,
стара панна грамофонний туш.

ГРАМОФОННИЙ ТУШ

Які слова — болючі, зимні --
вона поховає мене зиминостями.
Відчування інтимні —
зогрій мое серце інтимностями.

61

Далеко, далеко блакитне море...
В душі -- опрокльонені естампи.
В тебе — душа загадана, в тебе — серце хоре.
Не сиди біля мапи!..

БІЛЯ МАПИ

Що тобікаженамапіморе?
Яка самотна уприсмеркпостать!
Вирисуються упітьмітвори—
тоді пойдемугості.

Дорідних скель черезстепиігори,
черезАзію повеселійліній.
Атепер... Затулисерцяштори,
не будитугиосінньої,

Не жалкуй, що мій будинок звалений,—
не турбуйсь про авіт.

63

Бо не я сам — спалений,
а і мною падає цілий світ.

І нехай він мертвим лічиться,
і нехай міниться без снаги.
Настрій мій розметерліниться,
повний ваги.

МІЙ БУДИНОК

64 Кинь ранкову газету, маestro—
поставив на твою машину чобіт.
Ріг всміхається затурбованим сестрам,
кожний своє діло робить.

З гаманця виконав відповідний мінус —
можеш продовжувати своє читання.
Я залишу тебе на розі але ніде не лінусь.
Виблискує за будинком позолочена баня.

ЧИСТИЛЬЩИК ЧОБІТ

Ніч. Гуркотять візники.

65

Хутко погасне — блима електрика.

Хутко заплутаються — плутаються думки.

Серце чекає крику.

І розітпеться крик — крик нічний.

І збентежить довколля — метеорно вічний.

І розітпеться крик — болюче знадні —
такий холодний і такий комічний.

КРИК

З Михайль Семедко

Сонце, сонце на балконі,
проти цвіточного магазину.
Пихкотять, сурмлять сталеві коні
в садах бензину.

Зеленіс, зеленіс зосередковано
самотить парк.
Лоскоче осміх бензинний ковано,
набридливо самотить парк.

Яка іронія — мій шлях збігся
з шляхом якогось відродження.
Поете, не бійся
випадкового ототожнення!

Коли справді історія людства спіраль є —
то це астрологічна спіраль особистості і
юрми.

Але я не думаю, що тут — провалля,
бо я ж з дитинства сміливий і німий.

ВІДРОДЖЕННЯ

КНИГА ДРУГА

elib.npu.org

**ГІМНИ СВ. ТЕРЕЗІ
ПРЕРІЯ ЗОР
1918 — 1919 — 1920**

Дай мені уявить, що я скельно поважний,
що я міцний і сталий.

Вкинь в груди промінь, захват безважний,
і в серце — камінь тривалий.

Розіпни мене на хресті, проткни сміливі
руди,

очі мої направ до похмурих зводів.

Прокляни, прокляни цей неохайний жмут,
душу забери до світлих вод.

Ще не все, ще не всі в грудях вмерлі —
затули сонце, замкни солодкістю катакомб.

Дісонантний — я притиснувсь до базаль-
тових скель,

не допусти, щоб розірвались піроксилінні
бомби.

72 Ніч беззоряна похмуро насуплена —
глуна ніч.

З душею тиша, жахом заступлена,
віч - на - віч.

Гострять крильми, тичуться крайності,
без границь.

А я — без'ясневий, а я — без зграйності,
упавши ниць.

І так схрестилися безмежні темряви —
в одній душі.

Мій сум розгублений, мій зітх отерплевий
заглуши!

В сутінь вечірню я припадаю до ніг,
у серці — леза.

73

Вся моя воля, всі мої думи цнотні —
тобі, Терезо.

Прийми молитву в присмерк сумірний
в рисах хреста.

Я твій тілесний, до - віку вірний,
моя Свята.

Я в твій чертог — на віях слози
і чисті стезі
у білих вазах чорні - червоні рози
Святій Терезі.

СВЯТИЙ ТЕРЕЗІ

Мої розгублені рубіни,
мої розрізnenі думки —
шляхів до Меки і Медіни
недозаховані свідки.

Палкі і боязькі наближення
до фіміяmovих качань —
красу душі в Її Воздвиження
і в час найглибших упадань.

Наблизяється повідомленнями
слова душі осиротілої,
і одіб'ють переломленнями
моєї втоми наболілої.

Томлять мене найтонші рухи
твоїх змарагдів.

75

Пробач мої простягнені руки,
відчуй мої доторки спрагнуті.

Торкнись моїх очей стомлених,
усміхнись до моїх губів заломлених.

Освяти свого погляду сіянням
мої застиглі слози —
прийми, ояснені сподіванням,
ці висхлі туберози.

РУХИ

Образ твій у куті найтихшому,
в ногах твоїх аромат.
Подай життя застигшому,
перса Св. Агаті.

Прагненням чуда серце освітлено
опромінь бажанням крізи.
Зійде бог у тіло привітлене,
як з тебе спадуть різи.

Душу мою, боже, збагни,
серце мое мольне змір.
Благослови моїх шукань ниви,
окропи моїх пічерних звірів.

77

Прищепи віти шепотів золотих,
освяти сміливість пручань.
Пригорнись ухом до моїх мотивів,
моїх бентежностів призвичайся.

Душу мою, боже, боже, збагни,
серце мое, серце мольне змір.

78 Я до Тебе прийду, коли Ти сама,—
бо я сам, бо я завше сам.
Вкрила, вкрила Тебе моєї мрії зіма,
білий, білий наш храм.

Я до Тебе прийду, прийду, коли Ти сама,
коли спочиваєш сам.

Коли на Тобі золота й зодягів нема,
коли я з тобою сам.

Я до Тебе, до Тебе, до Тебе прийду,
коли ми — одно.

Я цілую в перса Святу —
затули вікно.

Я плачу і молюсь непризнано
між білих колон.
Моя думка каменем стиснута,
моя мрія — сон.

79

Погладь, погладь мою голову
тонкістю блідих рук.
Обведи тіло і туту зморену
колом містичних мук.

І буду цілувати стримано
святий рисунок губів.
Зраню пристрасть непризнану
холодом зубів.

РИСУНОК ГУБІВ

Необережний -- і ніжно тонкий
твій профіль.

Безліч трупів в усі віки
тому свідки.

Сувора строгість бога - отця
в жіночих рисах.

В рухах струяте без кінця
тіні лиця.

Самотний, простерши останній уклін,
здіймаючи меч --
рушив надхненно від стін
твій паладін.

Почуй, Діво, мое лихання стомлене
і мій голос благальний —
мое поривання неосвідомлене
і мій спів банальний.

81

Втіху подай безпритульному
в мої містичній очі.
Безчільному — зведи нестулено
свої зажурені очі.

ГОЛОС БЛАГАЛЬНИЙ

Світло моєї душі —
серця моого фоліанти —
прийми, прийми в тиші
думок гірлянди.

Скільки в душі для тебе
срібних співанок —
коли бездонне небо,
фіолетовий світанок.

Мрія моя в тінях од зору,
щастя — в твоїх руках.
Неіснуючу — ніжну руку хору
цілую в думках.

83

Сестра безпрозорих мук —
моя вибранка.
Нічних стисків рук
коханка.

КОХАНКА

Я осріблюю пам'ять твою
струмком сонатіни.
Нараз... зобачив змію.
Сховай на колінах!

Сумною блакитністю зім
серце закрий од стін.
Вночі я тобі розповім
про м'якість твоїх колін.

Світла між зводів здушеність.
Рабськість вузького входу.
Містична непримушенність
в чеканні на нагороду.

85

Як вийдуть і замкнуть двері —
я, схований, підійду,
і, червоніючи, як жених — одверто,
поцілую в губи святу.

ПОЦЛУНОК

Струни мої ослаблені,
на сувоях — звіти.
Хто мої мрії ламле —
виходь звідти.

Жаги несамовитої
освітлиш бридкість,
як засріблить сумовито
вечірня скрипка.

Це я — твій безлюдник,
паладін Недотичної.
Мені сумяно, сумно,
що ти до мене незвична.

**Ясність сльози одбризнувшої —
білій святині.**

87

**Ліки душі загинувшої —
погляд вабний.**

**Мій вступ до брам весеневих —
мое вигнання.**

**Тобі співає гімн газелеві
твій коханець.**

88 Мені шляхи тернисті уготовані
до білих крил —
через Твій образ, юбою обцілований,
і ряд могил.

Околений сумними безпробудженностями,
крізь ніч століть —
до Тебе йду, поранений розгубленостями,
несамохіть.

ОБЦІЛОВАНИЙ ОБРАЗ

Не слухай щирості душі схлипувавшої **89**
перед блюзнірством.

Прийми ніжність тихо перешіптувавшої
з моїм звіром.

Мій гріх — твоєю тайною полонений
у безвідходності.

Я — зламаний
по умові.

Іноді я заплутуюсь в високості,
де білі хрести,
іноді я темшію від злости ---
Вибранко моя, прости.

Захисти прагнення душі розхрістаної
в темряві крізи.

В погляді тайни розрізеної
мої інтуїзи.

Мої почування розрізnenі,
мої почування — подвійні.
Чому губи мої такі зміцнені
і молитви — наїvnі?

91

Я стою, як ти — захурений,
у найтихшому куті.
В присмерк душі заабажурений
ми з тобою закуті.

НАЙТИХШОМУ КУТІ

92 З тебе не звожу я зір напругий,
у моїх відносинах гостре спавілля.
Прийми мій посміх і сором наруги,
тобі присвячуємо своє божевілля.

Опінні мого світу відновленість
і моїх рамен віковічну тривогу.
Я не можу усунути свою уготовленість,
не дивись на мене строго.

Серце твоє — присмеркаюча пристрасть, 93
оранжевий гіацінт.

Мої гімни гремтячі — на жертівник витрати
і мій вібруючий цвіт.

Поясни мені сміх запізнений
і мій суворий глум,
що ховається у всіх різах, оскрізьений,
відбиток самотніх дум.

Срібність настроїв і мрій безпредметність,
дим моїх прозорих горінь —
пробач моїх гімнів інтимну безсекретність,
як припадаю до твоїх колін.

94 Я іду шляхом, віками утоптаним,
до твоїх входів перемучених.
Я молюсь символам душі безпромінним
твоїх святощів опроститутчених.

Я іду шляхом добою безлюдною,
схилияюсь до заморених стін.
Погладь мене рукою остуженою —
я твій паладін.

Твоя хвиля ласкою обезцінена,
міць зрушена сталістю загат.
І причиною — твоя краса ескізена.
і причиною — твій аромат.

95

Відхиляюся від тебе, незріваної,
бо твій сум — біль зміцнюючий.
Бо я під владою мрії незнаної,
бо я невіруючий.

НЕВІРУЮЧИЙ

96 Твої очі — моєї душі безмежний сум,
твоя фігура — легкість моїх мрій.
Твою святість я віддаю на всесвітній глум,
я цілує твій прозорий стрій.

Твій невільник склонився у блаутий кут,
прийде час і ти будеш — рабиня.
Серце охопить, мозок охопить існажерний
спрут,
острах, призирство, ганьба — мою пристрасть
не спинить

Твої губи — мій містичний біль,
моя думка — екстазна пристрасть.
Зустрінь у захваті мій жадаючий автомобіль,
всю силу своєї уяви на мене витрати!

ПРЕРІЯ ЗОРЬ

97

Песня - роман

I

Ліфтом на п'ятий поверх
English Berlitz School.
В скляній кімнаті
зустрілись вперше.

Білі снігові вулиці
будинки
телеграфний
дріт.
Серце сказало: годі скучиться
годі ввечері мерехтіть.

Рипіло на тротуарі
крутились сніжинки біля ліхтаря.
Руки в муфті обличчя ед face.
Повертались вперше.

Прийшов сам.
Капало з дахів.
Хотілось грому,
гріхів.

II

Мокла цигара в роті
блищав сніговий шлях.

ПРЕРІЯ ЗОРЬ

Залинивсь в більок - потім
пролітав птах.

Іому зімно зімно іому
крів' душу птах пролегів
ходиє по кімнаті будмотів: я зімну
з гвіздка
роз'ятрений
гнів.

Бо не можу не можу я
сивитись в узорне вікно
Капелюх знову зняв
на вулицю занов.

III

Парадного зачинив двері
хрустів і миготів пейзаж
витикалась з - за дахів прері
зорь
скляний
вітраж.

Сопіли заморожені коні
дзвенів на розі трамвай
горіла вітрина в ілюзіоні
колихалась в акваріумі транса.

Вібрує даль запорошена
сліпить назустріч сніг
дрімає увага насторожена
і стежить за руханням ніг.

ПРЕРІЯ ЗОРЬ

Зненацька встала постать
 Здивовано солодко затремті.
 Це була — лічів — шоста
 і пік у серці стримів.

Усміхнувсь недбало й просто
 нарочито руку простяг.
 У нього були ненароком гости.
 Ах, це бурлацьке життя!

Вона не була не рада
 і зараз додому йде.
 Хоч може повернуть назад
 бо її хтось жде.

І потім ще кілька кварталів.
 Не багато сказали слів.
 Не спитали —
 і вечір згорів.

V'

Моя кімната на третьому поверсі
 і в двір вікно.
 Перед ліжком розплітаю коси
 і всміхаються зорі знов.

Я ще пайна дівчинка
 ах як би ж то так!
 Простяглась за вікном молочна річка
 і тасмить у серці знак.

Перед очима мені
чорний портфель
і сатурн за вікном в огні
і не бачу я стелі.

У кімнаті на третьому поверсі
де в двір вікно
перед ліжком розплітає кося
і співає і тужить знов.

Може завтра побачу побачу я
бо сьогодні легенький сніг
і він не згадав про побачення
і докінчить не міг.

Душно, душно мені
увечері піду до кафе.
За вікном сатурн в огні
а на столику
портфель.

VI

Сідають звичайні гості
кафе в огнях.
Не витримує цигарної млости
жах.

Доміно східній профіль
тавачний дим.
Здіймавсь туман на Голгофі
колихалось серце з ним.

Розчинила несміливо двері
ввійшла зирнула в кут.
Хтось кричав у сусідньому сквері
кинув жаху жмут.

101

Зблідли червоні вази
росою слова взялись.
Пили каву разом.
Сплелись.

Нелсно відчув питання
одрікатись більш не смів.
І заблизжало сподіване смеркання
а вогник
ще
грів.

Цілий світ вібрує мерзлим дротом
затремтіли гори - ліси.
Вона стежить піврозкритим ротом
і наївною недбалістю коси.

VII

Він говорив що скоро
промінь пестливо грів
стежить замисленим зором
за летом химерних слів.

Гори там високі й дики
море блакитне чуже.
І багнеться приязних стисків
і вона не зводить очей.

ПРЕРЯ ЗОРЬ

Далекі міста шуміли
приморські на островах.
Меткі свистіли стріли
з бронзових рукої
жах.

І може ніколи, ніколи
не побачить зелених пальм
і мрія кохать не дозволить
під страхом чорних провалів.

Дими огні колихали —
навіщо, навіщо тут?
І навіщо на ньому казали —
порний
сурдун?

На губах іронічно тримтіли
риски
захований
сміх.
Але ви — яке мені діло?
Скоро піду до них.

VIII

Стомивсь виснаживсь зимою
горіли кам'яниці без води
над телеграфним дротом трюмо
й на ньому місяць блідий.

Коли ж розтопивсь віск на бульварі
пелюстками запалених свічечок

Запитував туберкульозну весну:
чи мене прийме нова весна?
Упав промінь на вогну стіну
і
вихла
стіна.

Чи вона знає, знайде мене?
Очі такі рідні мені.
І проміння летить до неї
вулиця не почувас ніг.

Чув що потаємність марна
і просто табачний дим
і що це звичайна кавярня
і звичайна жінка з ним.

І доміно і грецький профіль
незнайомої погляд вабний
і просто туман на Голгофі
і в жилах підвищений плин.

IX

Годі дивиться в вічі!
Серцем — вітри.
Стиснемо руки двічі
немає в мене сестри.

Тъмяність далеких туманів
вабить погляд мій.

**Над шхуною я отаманом
і спеціальний стрій.**

Дощів мос серце прагне
і вию скажених бурь.
Кохана — не думай про рани
без сліз,
броні не
хмури.

Улиці таємний шепіт
і блиск сліпих ліхтарів.
Слухаючи нервовий трепіт
я заморивсь
я
згорів.

Падає як порох попіл
і підвожуясь із криці я
і ніхто з них не второпа
і ніхто не збегне ніяк.

Мій погляд змірює строго
у блисках далеких огнів.
До крижаних гір дорога
моя
затоками
блакитних
днів.

Мила — в кавярні годі.
Може вернусь колись.
В Гренляндії через холодні води
ти мене покличеш: вернись.

Бо заморивсь я
і поцілунок гіркий.
І поле і жовтий яр
благас і молить: кинь.

105

Годі кохать не в - вічі.
Серцем із гір вітри.
Стиснемо руки двічі
і з серця мене зітри.

X

Розповідала знов вчора
розкидала блиск іскр:
я зробилась знов хора
подивись:
руки —
віск.

І не живу зовсім сучасним
рабиня середніх віків
може почала невчасно
і без свідків.

Мене так вабить синє
і неба шовкова ніч
і плину ніхто не спинить
земних
стріч.

XI

Над піяніно незрозуміла пара
і звуки ручай крізь дим.

ПРЕРІЯ ЗОРЬ

А поверхом - вище гітара
під столиком лявавість рим.

Я кину тебе самою
з іншою сходах зайду
я кину тебе німою
склянками сігро чаду

Дай мені знайти двері
після поглядів пани чужих
я залишу душу в сквері
а ти свою залиши.

В опереті в кіно - театрі
в тріпоті моторних крил
я піділлю крові ватру
в кошану синіх могил.

XII

Сказав, що коли не буде
завтра його тут
вітер на горі остудить
голову й серце — вмрутъ

вмрутъ ненажерні сили
стікають з тіла для нас
і щоб заховатъ в могилу
і щоб не впали пі разу

він утече за обрій
в ліси крижані степи
і вклониться священній кобзі
і скине сміх сілпий

і склини чугун і заїзо
під владу нервових яїг,
я хочу охопити скрізь!
Спиною до неба ліг.

І знов ніби розстання
і знов ніби прощай
і коли переступимо грань
пекло нам буде раєм.

Ні не треба не треба більш
зостанься знесу сам —
нехай спереду вис еліш
на зустріч
нехай
нам.

XIII

І раз ранком сталось так
хитавсь на воді пароплав.
І обос зійшли сумний знак
і поруч став.

Ти чуєш хлюпочуть хвилі
моря привабний клич
приємно в зеленій могилі
заснуть
рослини
ніч.

Цілую білі перся
кров викликає мене
ніж спокушає на герць
і серце гостро скляне.

Бачиш
в очах
мука
в волоссях гірких твоїх
в устах погкість розпуки
і смак баговіння в них.

Стогнеш
ніхто не
чує
лиш я коханець блідий
біль смокче і трує
блакить
океан
води.

Обніми здави палко
вколи відчаем губ
ти запальна коханка
по хвилі будеш труп.

Це я твоє завтра
вічність
кохання
смерть
горить жагуча ватра
з мосі волі
життя
кінець.

Заплющ очі в тінях
владницькі рухи мої
ми вдвох у німіх стінах

Заплющ очі кохана
останній притиск твій
мої ласки прощанні
і твій стогін: мій.

XIV

І вже покинули берег
і внизу і вдвох
позачинені двері
електричний маленький льох.

Вискочить сам на гору
подивиться небо огнях
хлюпотить за бортом море
і в каюті
вдвох
нас.

Зупинялись і відпливали
не бачили міст, берегів —
і чого вони вдвох казали
чим
скінчиться
гріх?

Розпатлана й мокра на ліжку
ніччу після гудка
вона вже холоне —

ніж
встромили
їого
рука.

Кохана! вискочив в двері
порожній і чужий чардак
а недалеко бовванів берег
і серце капнуло: тає.

Захолов біля колеса штурман
схиливсь до моряка він
хай роздере душу сурма
серед ночі не хоче стін.

І вмить кинувсь — годі --
в пінявій хвилі голова.
Солона вода в роті
і останнє прощай
прошай.

XI — 919, IV — 920. Київ.

КНИГА ТРЕТЬЯ

elib.nplu.org

**ДЕНТ
МАРУСИ БОГУСЛАВКА
1919 — 1921**

Перший (сам)

В моїй душі роздвоївся божественного слід.

Я розглядаю стримано винайдену Ліліт.

Хто зодяг її у малиновий стрій?

Хто смів доторкнутись до моїх мрій?

Я зпайшов свою душу в садах безрозних.

Я заставив свої досягнення в білій труні.

Хто смів доторкнутись до пелюстоків
мімозних?

Хто смів потиснути руку мені?

Не лагодьте оркестри, я не слухаю
 увертури.

Зійдіть зо стін, опромінені трубадури.

Хто смів розважанням втішить серце моє?

Хто смів ольорнечувати моє ательє?

О, приходь в білу ніч, мій отоскнений
сіленіт!

Я не вийду звідси, мене замкнула Ліліт...

(Пава)

Другий (входить)

Я прийшов до вас з чорним сміхом.

Я ваш непроханий гість..

Я не хочу сісти, я не можу поводитись тихо,
в моєму серці кість.

114 Але я хочу бути вашим послідовним другом.
Ми -- синтез двох світів.

Я хочу порадитись з вашим оранжевим
духом,
і ви не гнівайтесь -- я б цього не хотів.

Ми одночасно дійдем до менту.
Ноли з сміхом з'єднається біль.

Я розіп'яв душу, оганьблена до шенту,
і мене спас автомобіль.

П е р ш и й

Манить нестерпно до чорних кругів,
де я самотній і чужий.

Де я пізнаю сміх наруги,
де стає ясно, що віджив.

Де Найпохмурішу зустрінку
під знаком блідого Сатурна.

Щось нагадає безнадійно
червоно - біла в розах урна.

Д р у г и й

Слухайте — ви! Ви затяли небезпечну гру.
Ви свою ширість тілнєсли в прінціп!

Але ви забули про пазурі велетенських рук,
замість романтичної туги вас заставить
гріп!

Дуж мій нитки - павутиння витяме
з'єднати долини й гори —
вловить надпросторові ритми.
осушиТЬ слозянне море.

Осріблить промінь огнів закоханих.
відчути всіх душ трептіння —
збираю я усіх непроханих,
ображених в хотіннях.

Божевілля й безуміс
перші на суворім святі.
Між нами немає місця стумі,
чи -- заклаті.

І так тонуть останні гòрести.
пàдуть хрести, підгнивші.
Треба вилікуватись від хорости,
не бути найтихшим.

Другий

Я прийшов вас розрадить — ви страшений
чудак!

Це ж безумство — так переводить дні!

Ось вам моя візитова картка.—
Чи не вгодно вам потиснути руку мені?

(Ієрій помічає Другого і здивовано дивиться на нього)

(Завія)

Ліліт

Я?

Ви захотіли пізнать мою душу?
 — Але до вас прихильна я
 і відповісти мушу.

Я?..

— Хто мені заповіти дасть?
 Одно стремління — душа моя,
 мое ім'я — щастя.

Я люблю електричне сонце,
 я люблю сіяючий кришталь.
 Цілий світ мені видний з віконця —
 цілий світ, таємничий Грааль.

Я люблю ніжні - ніжні квіти,
 я люблю пелюстки пестити.
 І кожна плямка запитує: — хто це?
 І я відповідаю;
 — Сонце!
 І я відповідаю: це — я!

Прокидаються червоні рози,
 дзвенять голосочки дітей —
 заломлюють губи квітки орхідей,
 і запиぐують незаймані мімоази:

— Хто це?
 І я відповідаю:
 — Сонце!
 І я відповідаю: це — я!

А потім заблимає світло —
блакитне, рожеве, мов в сні.
На вітринах — блиски ясні.
І запитують іскорки зблідлі:
— Хто це?
я відповім їм: то — сонце.
То серце розквітло в мені.

Я люблю випадковости струнні
співаю з поетом дуєт.
Сонце кидає відблиски струнні
і запитує світливий поет:
— Хто це?
І йому відповім піжним голосом:
то — сонце цілується з колосом,
то — м'яккість, розплетені коси,
і я відповім: то — я!

Але стійте... Я чимсь розчарована...
В моїх грудях тужливість гітар.
Мое серце журбою розколено,
в моїм погляді присмерки хмар.

І тоді я у владі пасивности.
У жадобі безстыдства і ран.
І я кличу!.. Приходьте без дивности!
О, приходь крізь червоний туман!

Запри мене сміливим рухом!
Проткни мені груди мечем!
Обведи мене владницьким кругом
і скажи, що ми вдвох, не втечим!..

Я — рабинн... Рабинн від влади
Я люблю і безумство, й жагу
І розбризкаю крові каскади
В зачарованім нашім кругу.

Я не знаю препонів, поети.
Я люблю беззразковість і літ
Я — журба загадкової Лели,
я — вічно юна Ліліт!..

П е р ш и й

Я за світлим томлюся..

Д р у г и й

В моїй владі — віки!

П е р ш и й

Я єдиній корюся
ніжній владі руки.

Д р у г и й

Я на грани моралі
і на прізвище — хам.

Я вигнанець Граалю,
переможець і трамп.

Л і л і т

Я цікавлюсь страшенно
яка прірва між вас!

У вас погляд надхненний,
ну, я ви... дисонанс...

Чуєте? Грають куранти...
Порох священий в мені.

Можливо, що я романтик
мої співи наївні й сумні.

Д р у г и й

Ви не подумайте, що ми з ним -- друзі,
ви тільки уявіть, скільки між нама ям!

Я зневажаю одноманітність і тузі.
І ви не зрахуете на мені плям.

Л і л і т

Але обое ви досить милі.
Та єдність у цифрі два!

Може піддамсь я незнаній хвилі,
хоч мене лякає морська трава...

Д р у г и й

В нас бажання дізнатись про щастя
паругою.
але мое серце як полум'я літ.

П е р ш и й

І плекав я втіху, і плекав я тугу
за тобою з юнацьких літ.

Л і л і т (до Першого)

І не правда?— Як я рада...
Але звідки ви віднали мене?

Я вас узняв після зради,
створіння небесне й земне!

Перший

Твое ім'я — як мрії світання
і твій голос — як пісня струни.

Ліліт

Моя думка — одне бажання...

Другий

А ти його прожени...

Перший

Чи можу я вінати — яке?..

Ліліт

Моє серце твоєму близьке!

(Завіса)

SCENE III

Другий

Я радію хвилині розстання.
Як належне зневагу прийму.
Але переможу я ще до світання!..

Ліліт

Що ти зробиш Йому?..

Я закоханий в сині затоки,
свою душу я казці віддаю.

Д р у г и й

Чому ж зблідли розпачливо щеки?

П е р ш и й

Стріли пекла вготовано нам.

Л і л і т

Я боюся... Твій погляд жорстокий,
він повний завзяття й снаги.

Д р у г и й

Відповім я електрики током.

П е р ш и й

І навік, ми навік вороги!

Л і л і т

Але стійте, не можу збагнути я...
Чи до згоди не можна прийти?

П е р ш и й

Я на нього не можу дивитися!

Д р у г и й

Щасливіший не будеш і ти.

Л і л і т

Ах, не винна я в вашім змаганні...
Мое серце у межах склеплінь.

122 Мое серце — жалобі жаханні,
Мое серце в смерканні, як тіні

Ви обє чужі і незнані.
В ваших душах призирство і сніг.

Мое серце у тузі співанній
мое серце в чеканні огнів.

Ти, поет, моїй мрії питомий,
твоя пристрасть — тремтіння струни.

Я не стримаю теплої стоми
і склонлюсь до блідої стіни.

Але в цьому признаєшся боюся...
Чорний смуток блимає в мені.

Ніби пташка, у клітці я б'юся,
томить тайна в моїй глибині.

Чуєш, другий? — Ти серцю далекий,
твоя сила, як промінь блідий.

Чуєш, другий? — Ти серцю далекий.
Іди...

Другий

Хай погашу я всі ясні плями,
хай я змарную і роки, і дні —

і повернуся іншими днями,
ти будеш належати мені!

Так, я пішов, але не почую заневаги.
бо переможцем не будеш ти.

І ви не думайте — я не загину від загиби.
Я повернусь — слухай, ти!

123

Я покидаю вас. Я відхожу.
Але це — лише експеримент.

Я не знаю квалості і виказати її не можу.
Запам'ятайте цей мент.

(Виходить)

Ліліт

Він страшний. Але в ньому таємна
принадність
і сила зомлінних хотінь...

Я почуваю в собі безмежну невиразність.
Мою душу захмарила тінь.

Перший

Я поведу тебе до сонця блискучого,
я покажу тобі солодкість тінних рослин.

Ліліт

Я хочу щастя і забуття бездумного
і сліпучого...

Перший

Я — його син.

Ліліт

Я хочу сміlosti і волі безпрепонної.

Перший

Я покажу тобі сиратгість жаги.

ЛІЛІТ

Я прагну близку, я втомилась від тути
бездонної..

П е р ш и й

Я поведу тебе в царство, де безжурять боги.

Л і л і т

Я хочу сміlostи, бо дійсність краще слів.

П е р ш и й

Я поведу тебе до палевих огнів.

Л і л і т

Візьми мою душу, мою благаючу душу...

П е р ш и й

Я доторкнуся до тебе не мушу...

Л і л і т

Візьми мое тіло, мое жадаюче тіло...

П е р ш и й

Я щасливий... Воно мені серце зогріло.

Л і л і т

Ти мій?

П е р ш и й

Твій.

(З а в і с а)

Танок.

Ліліт (зупиняється)

Ах!..

Сонце зі мною в руках —
лише він один ні!

Світ кружляє і міниться в руках —
лише ти один ні!

Я не хочу... Ти мусиш бути зі мною.

Я буду для тебе весною.

Я ввіллю в твою душу мої влади аромат.

Другий

Вибачте, я не автомат.

Перший

Боже, як гарно, коли спільні думки,
коли в двох грудях — спільні квітки!..

Ліліт (до Другого)

Що ви сказали? — Але не хочу сперечатися.
Це ж правда — ви хочете бути моїм другом?

Другий

Прошу, але яка втіха — граться?

Перший

Я тебе люблю... Я зникаю від бажаної туги...

Чого ж хочете ви?

Другий

Я не хочу загубити голови.

Перший

Ти моя? — Снажи!..

Ліліт (до Другого)

Слухайте!.. Неваже ви мені чужий?

Другий

**О, ні. Мені знаний цілий світ.
І потім... я спостерігав вас не раз.
І ви спостерігали не раз переліт
у вечірній час.**

Ліліт

В той час мое серце гужить...

Перший

Вона цілком байдужа!!!

Другий

В той час мусати чути Ліліт...

Перший

Вона — лід!!!

(Виходить)

Ліліт

**Чому ж я не знала раніше,
що а тобою світлішає ніч!..**

Другий

**Це тому, що ти заховала волю.
Це тому, що ти бажала болю.**

Ах, не агадуй про біль Мені багнесь муки...

Другий

Твоя мука — любов.

Ліліт

І ти розумієш моєї крови стуки?..

Другий

Ти ж бачиш — я прийшов.

Ліліт

Ти прийшов!.. Що ж приніс ти собою?

Другий

Я прийшов за тобою.

Ліліт

Ти за мною прийшов! Але ж я — Ліліт!

Другий

Я з тобою піду в переліт.

Ліліт

І ти певний, що в твоїй владі н?

Другий

Ти — моя.

Ліліт

Мені лячно!.. Я ніяк не збагну...

Другий

Я тебе замкнув.

Ліліт

Я не розумію... але ти цікавиш мене...

В твоїх словах щось загадкове й шклянє...

В моїх словах лише одне бажання.
В моїх словах лише сила одна.
Я прийшов за коханням...

Ліліт

Але між нами стіна!

Другий

Межи нами — таємні стіни!
і владас над ними кров.
Коли серце благає зміни —
ти мусиш дати любов.

Ліліт

Коритись силі... Яка ж сила в тобі?

Другий

Моя сила — жадоби глибінь.
Я до тебе прийшов, бо тебе люблю
Ти мені потрібна на єдиний мент,
бо на подібний хвильний шлюб
я не останній претендент.

Ліліт

І лише хвильно?.. що ж буде потім?..

Другий

То є законом в людській істоті.
Хочу дивитись, коли захочу,
в жіночі очі.
Бо в кожній жінці — знайомий літ,
і ім'яожної — Ліліт.

Ліліт

А іншого шляху нема?

Знаєш сама —
так промовляє кров.
Оце їй усі кохання муки,
оце їй уся любов.

Ліліт

Той другий говорив мені щось інше...
Про вічний сон, про вічну красу...

Той другий говорив мені про серця арфні
звуки,
що я в життя несу...

Так легко зrozуміть було його слова...
Так м'ягко, линули вони в одверту душу...

Від мрій і образів п'яніла голова,
мені здавалося, що так кохати мушу..

Другий

Я співаю про безпідставну пристрасть,
я співаю лише про крови жагу.

Ти — Ліліт, і я хочу бачити в тобі лише
пристрасть,
і я відчувати хочу в тобі лиш жагу.

В мені з'єдналися всі бажання й інстинкти,
в мені перетворюються простір і час.

Жіноче — зосередковує всі бажання
й інстинкти
упередзначений час.

130 Іду до тебе — для солодкого єднання...
Для містичного сполучення всіх законів
і рас,—

Ліліт, я прийшов до тебе сьогодні для
кохання,
Ліліт, лише одна хвиля існує для нас!
І ти розумієш красу надхненої влади!..
І ти почувавши, що вже належиш мені!..
Ліліт, ти вже частина моєї влади!
Ліліт, ти вже належиш мені!

(Наближається до Ліліт)

Ліліт

Ти не підійдеш!..

Другий

Я іду.

Ліліт

Не хочу я!..

Другий

Ти моя.

(Пасза)

Ліліт

Люблю...

(Завіса)

ЛІЛІТ

Перший (сам)

Думка моя сліпне від безсилого бажання —
втворити щось, що було б забільше мене.

Я не можу його назвати
і припадаю до чорної глиби —
— назвись.
— назвись.

Серце моєї душі, роздери запнуті шиби —
— з'явись.
— з'явись.

Бо відриваюсь я і все далі відхожу —
— спини.
— спини.

Я без тебе жити, я без тебе радіти не можу —
— сумний.
— сумний.

В мою душу краплину чорного жаху —
— вкинь.
— вкинь.

Загороди мені радість рожевого шляху
до твоїх святынь.

Бо тільки ж початок, початок в мені —
— відчуй.
— відчуй.

Мої мрії такі неясні, мої бажання такі
смутні —
— втамуй.
— втамуй.

132 Бо відриваюсь я і все далі відхожу...
Я без тебе жити, я без тебе радіти не можу...
Дай мені сили боятись людей. жахатись
життя —

— дай.

— дай.

Крови дай, щоб очі я не міг більше
заплющить —

— дай

— дай.

Дай мені волю ненавидіти, бо набридло
любити мені —
— дай!

Бо тільки ж початок, початок в мені —
— знай
— знай.

Душа моя сліпне біля чорної глиби —
— назвись.
— назвись.

Серце моєї душі, роздери запнуті шиби —
— з'явись!..

Ліліт

Ти мене кликав? — Я прийшла.
Душею зов твій я відчула.

В мені ховається змія.
Я — соннамбула.

Ти мене бачиш? — Я твоя.
Та більше душу не зогрію.

Ліліт утримати не змогла
тонку і вибагливу мрію.

Ліліт пішла на інший зов —
Ліліт ще й інший зов покличе.

Хтось інший все назустріч йшов,
поклавши присуд на обличчя.

І я змагатись не могла...

І я пестила в грудях мрію...

Ти знат... До тебе я прийшла,
але вже душу не зогрію.

Ліліт — безстрасна сомнамбула.

Ліліт — і пристрасть, і змія.

Ти кликав... я твій зов відчула,
але... твоя я й... не твоя...

Ліліт — для всіх, сказав він просто.

Ліліт спішить на дальній зов...

Ліліт схиляється від млости —
ось він прийшов... ось він прийшов!

(Став ясно)

Другий (до Ліліт)

Це щось комічне і надто звичайне —
Я у владі інстинктів і атавіз.

Я мушу вас побачити негайно,
хочу сказати кілька фраз.

Перший

Ви не зважайте на мої муки.
Ви не дивіться натишу зомлінь.

134 В моїй пуші чужі і безсторонні звуки,
моя душа у полоні просторових склепінь.
Ви почуваєте? — В мені роздерті глуми.
Я волю віддаю астралевим шляхам.
І я наближаюсь до кругів міжпланетної
стуми —
ви розумісте? — Я сам. Я сам.

Щось вилетіло з моїх грудей.
Щось одвалилось, рідне й близьке.
Виженіть, виженіть з моєї муки людей!..
Не дивіться на мене блідо...

Другий

Справлі, мені на вас дивиться шкода.
Хто винен, що владає закон?

Я зовсім не хочу за мої змагання нагороди,
але ви... послухайте, ви — жертва забобонів.

Годі перетворювати фантазні відчування.
І коли ще ви не виросли, то минув ваш
час.

Ви передзначенні, в вашій душі немає
змагання
і я перемагаю по з останній раз.

Вибачте, але ви підлягаєте глуму
і за вашу широту ви приймаєте від долі
смерть.

Бо там, де я — немає місця сумові,
я всю історію викликаю на герць!

Я розгубив останні сили.
Я роздавлений біля стіни.
 Тепер я хочу, щоб ви мене **залишили**,
 я бажаю вмерти без вини.

Але я зостанусь ідеалістом.
Я жертва відпадаючої безодні.
 І може здрігнуть віки від сумної вісті —
 бо я умру сьогодні.

І може хтось кине останню квітку —
 квітку нездійснених сподівань.
Хтось замкнув цю передзначенну клітку
 і я не зумів переступити грань.

Ліліт

Як прекрасно він умирає —
 від туги смертної, від блідих думок!
Моє серце з дитинством його згадає,
 я назираю для нього жалібних квітон.

Другий

І як це логічно — наш романтик сконав!
 Ліліт, він був на перешкоді хвилі.

Він заперечував міць і ганебно програв,
 і з ним умирають усі похилі.

(Темніс)

Сходяться темряви. На похорон збирається
 Ніч.

Ліліт, ти одягнеш жалібну сукню.

136 Ліліт, ти про нього забудеш, як пройде піч,
тоді я в твою кімнату стукну.

Скупчуються тіні — перед першим ранком.
Розумісш? то буде ранок металевих годин.

Я розвінчаю тебе, моя вибрانко,
а тепер останні квіти клади.

(*Темно*)

(*Завіса*)

SCÈNE VI

Ліліт

Остання квітка — мрії моїй,
mrії моїй неземній.

Остання квітка мрії сумній,
білая квітка мрії моїй,
mrії моїй неземній...

Білі дзвіночки, срібні мої,
задзвоніть в - останнє мрії моїй,—
запівоніть ніжно на тоненьких нитках,
mrія моя в похоронних квітках...

Гори далекі, всміхніться мені —
mrія моя у самотній труні.

Безсонечні квіти на мертвому дні —
схиліться на камінь, мій милій в труні.

Остання квітка — мрії моїй.
Мрії моїй неземній.
Остання квітка мрії сумній.
Білая квітка мрії моїй.
Mрії моїй неземній.

ЛІЛІТ

АКТ ПЕРШИЙ

Богуславка

**Темніця. Красиві на Чорпі море. Салон. Невільники
співають, в середині їх пісні входить Богуславка**

**Чого я тут?
Чому ця вічна туга?
І немає мені друга
звільнити од пут.**

**Синє море грає —
хвилями камінь б'є.
Море! Море! Чи воно знає
що в моїм серці є?**

**Ні,
я не можу... не можу...
В тій стороні —
моя Україна, боже!**

**А тут —
моє кохання.
Відчай, смертне вагання
солодких отрут.**

**Море! Море! — Розваж!
Заплещи серце, хвиле!
Вітер на той бік скаже,
що я себе втопила.**

133 Серце мое розтято —
дві рани ятригться в нім.
Чому в оїнх грулях їх злято,
злято в серці моїм?

Смерть мої рани залічить —
не сила з'єднати в одно.
Боже, ти чуєш мій відчут!
Море, прийми на дно!

Чого я тут — сама ?
Море, ти не побачиш вдруге.
Бо немає мені друга,
і в душі моїй пустка німа.

Прощаї, прощаї, коханий мій —
життя мое ти полонив.
Тяжко літали лише в пісні сумній
до рідних, нахучих, далеких нив.

(Входить візір)

Візір (до сторожі)

Що це за спів ?
Негайно припинити!
Чи хочуть собаки може,
щоб я катів привів ?

(Співи припиняються)

Візір (помічає Богуславку)

Хто це ?
Кого я бачу ?

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

І тут — сама... це дивно.
А втім... Це може та хвилина
що І жду давно.

139

(До Богуславки)

Привіт прекрасній пані!

Богуславка

Ах!.. Хто це є?

Візір

Прекрасний квіт садів султанових
не пізнає мене?
Дозвольте запитати вас,
як ви попали в цей куток?

Богуславка

Я вийшла погулять над морем.

Візір

Пані засмучена, неначе?

Богуславка

Так, сумно щось мені...

Візір

Чи не образив Вас хтонебудь?

Богуславка

О, ні... Нічого...

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

Може... султан не любить вас?

Б о г у с л а в к а

О, прошу —
не турбуйтесь —
все гаразд.

Я всім вдоволена. В душі моїй — кохання.
З султаном повний лад у нас —
навіщо зайві запитання?

В і з ір

Я прошу вибачить... Чи журяться коли,
як все гаразд — кохання, лад і спокій?
І потім... здається все - ж мені...
Любить однаково... уже чотири роки...
Послухайте!... Бо має право
жадати щирості од вас душа моя.

Б о г у с л а в к а

Яке це право, хтіла б знати я?

В і з ір

В свій час дізнаєтесь, не поспішайте!
Ви кажете, що любить вас султан?
Чому - ж такий скупий для вас він став --
про подарунки він забув щось — пригадайте!

Б о г у с л а в к а

Неправда це! І злота й камінців
від нього досить маю я!

В і з і р

Але ви згодьтесь — султан не той став
зара з —
тканин шовкових, злата, камінців
на голові, на шийці, на руці —
далено менш тепер у вас зосталось...
Чи варте вас таке кохання?

Б о г у с л а в к а

Ах, замовкніть!..

В і з і р

Не можу я мовчати!
Навіщо ці і бстрахи, і вагання?
Душить в собі обурення і гнів?

Б о г у с л а в к а

Чого вам треба?

В і з і р

Не крийтесь — про іцирість я молю.
Скажіть мені — що душу вам гнітить?
Я бачив розпач в руках і очах!..

Б о г у с л а в к а

Ви чули все?.. О, жах!..

В і з і р

Далеко більш я чую —
я чую все, що в грудях клекотить.

142 І день, і ніч за вами я нудьгую,
без вас не можу жити!..
Султан не вартий вас!..

Богуславка

Хто право вам дас...

Візір

Кохання мое!
Безмежне, як час --
сильне, як звір,
немає більших за нього гір!
Ближче за нього морське дно —
велике, глибоке, як сонце всно!
Кохання мое —
безмежне, як час —
я люблю,
я люблю,
я люблю вас!

(Наближається до ньї)

Богуславка (до себе)

О, боже! Що мені робить...

(До візіря)

Допомогти я вам нічим не можу —
не можу я султана розлюбить!
Ваші благання ні до чого.
Я прошу вас забути цю хвилину —
в серці моїм кутка нема для вас.
Інша нудьга в мені лютус без упину
і бачить вас таким хочу в останній раз.

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

Це все? Забути свої надії?
О, н... Хай поки буде так...
Але вдобути свою мрію —
у серці залишився знак!

(Розлютований виходить. Після невільників починається знов. Богуславка заслуховується, підходить до темниці)

Богуславка

Гей, козаки, ви білнії невільники!
Угадайте, що в нашій землі християнській
за день тепера?

К о з а к и

Гей, дівко - бранко,
Марусю попівно - Богуславко!
Почім ми можем знати,
що в нашій землі християнській за день
тепера?

Що тридцять літ у неволі пробувасм,
божого світу, сонця праведного, у вічі собі
не видасм.

То ми не можемо знати,
що в нашій землі християнській за день
тепера!

Богуславка

Ой, козаки, ви біднії невільники!
Що сьогодні у нашій землі християнській
Великодная субота,
а завтра святий празник, роковий день
Великдень.

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

Та бодай ти, дівко - бранко,
 Марусю попівно - Богуславко,
 щастя й долі собі не мала,
 як ти нам святий празник, роковий день
 Великдень скавала!

Богуславка

Ой, козаки, ви біднії невільники!
 Та не лайте мене, не проклинайте,
 бо як буде наш пан турецький до мечеті
 віл'їджати,--
 то буде мені, дівці - бранці,
 Марусі попівні - Богуславці,
 на руки ключі...

(Накидастися спорожс)

Сторож

Хто це говорить тут?

Богуславка

О, боже мій...

Сторож

Султанша!

(Вклоняється їй)

Богуславка (до себе)

Знайомий він мені...
 Десь бачила його -- не пригатаю.
 Ах... боже... Мов у сні...
 Я його знаю!..

Вона мене пізнала!
 Справдиться твій — о боже миць — суд!
 Тепер, або ніколи!.. Доля нас спіткала,
 щоб в день великий цей про гріх важкий
 забути.

Богуславка

Ти з козаків?

Сторож

Висока Господине —
 з тобою друзі ми...

Богуславка

Так, я пригадую...
 Як мене турки брали —
 завзято одбивався ти.
 Так значить і тебе забрали?

Сторож

Вже п'ятий рік маю цей хрест нести...
 Але, як бачиш, встиг я одслужитись...
 До козаків .. братів - невільників
 сторожою приставлено мене.

Богуславка

Так... завтра п'ятий рік...

Сторож

Невже до віку нам в неволі жити?
 Чотири роки день і ніч
 я думаю, як би втікти на волю.

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

146 А кожна ніч — все зліш, чорніш,
і кожний день — страждання пень
у серці хорому стирчить...

Богуславка

О, боже, що мені робить...

Сторож

Великдень завтра — п'ятий це буде.
Тікати час прийшов — тобі і нам усім.
Нас великомий дзвін на батьківщині жде —
і думки іншої нема в житті моїм.

Богуславка

Мій друже вірний! Вирішено все —
дні великомі ці,
цей близький час визволення несе...
Я маю змогу дістать ключі...

Сторож

Коли?

Богуславка

Пізніше трохи... Як пан мій піде у мечеть.

Сторож

Тим часом приготую все.
І коли буде все готове —
почуєш гасло ти...

Богуславка

Яке?

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

„Великдень” — гасло те.

Богуславка

Великдень! Слово святе, рідне!
Вечір святий — у серці голосіння!
Великдень! Серце мое бідне —
ти заглуши своє трептіння.

Сторож

Великдень! Гасло святе волі!
Вечір святий — нехай ти тут останній.
О, боже! Визволь нас з неволі!
Зглянься на наші благання!

(Завіса)

АКТ ДРУГИЙ

У палаці султана

Туркеня

Я сама...

Він залишив мене,
забув про мене —
немає радості мені...

Самотна я...

Минули дні мої —
щасливі дні.

Він залишив мене,
забув про мене.

Я сама...

Я сама...

148 І лише камінь в серці
день і ніч.

Коханка ця нас розлучила,
вже непотрібна я...

Минули дні ясні —
веселі дні —
погас ночей огонь.

Я сама...
Я сама...

Він залишив мене,
забув про мене.

І ночі й дні
молю, благаю я
верни, верни
огонь жаги,
кохання тінь в своїх очах
прожени!

Верни,
верни
пристрасті губів
і поцілунків нічних біль —
верни,
верни!

(Входить візір)

В і з і р

Минули дні твої —
лиш крихтипадають
тобі з стола кохання!

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

А як було колись...
Нагалувать? О, ні —
сама ти знаєш — християнка
вікрала його у тебе.

Він залишив тебе,
забув про тебе,—
для неї ласку
і пал кохання
він береже...

А ти?.. Що хочеш ти?.
Терпіть знущання,
ганебно місце уступити
цій чужоземці?
Ганебно молодість віддать?

Він залишив тебе,
забув про тебе.

Свій гнів збули
і пристрасть помсти —
знищить суперницю повинна ти!

Послухай, зірко Сходу ясна!
Щастя повернути —
мусиш сама!

Повинна ти
його сама вернути,
усунуть ворога з шляху!

Туркеня

Друже вірний мій!
Бачиш ти — мені життя немає.
Вкрала любов мою чужинниця ота.

Я бачу все.
Та я щ, більше бачив.
Слухай.

Туркеня

Що таке?

Візір

Нам треба розлучити їх —
і в цьому спільником тобі я найвірнішим!
Султан не знає,
чим диха полюбовниця його.

Послухай!
Сьогодні я зустрів її
над морем — камінь білий свідком! —
вона ходила
і в далеч простягала руки.

Не заховати їй
своїх думок од мене —
я зразу зрозумів,
чого їй треба...
Вона на зраду йде!

Туркеня

Це справді все було?

Візір

Це було.
Тепер ти знаєш, що робити треба?
Сказати султанові —
і неодмінно швидше.

Султан засліплений своїм коханням,
нічого чути не чус він.
Переконати його,
розвідити очі —
от наше завдання...
Що скажеш ти?

151

Туркеня

Що я скажу?
Я все робити згодна.
Як левиця голодна
на здобич побіжу.

Що я скажу?
Ображена й забута,
піду на меч, отруту,
і камінь розбужу.

Візир

Мій плян такий:
султанові ти скажеш —
коханка замишляє щось.
До зради мусить бути готовий він!
А щоб розкрити її таємні пляни —
мені на догляд мусить він її віддати.
Що скажеш ти?

Туркеня

Я все зроблю, як ти казав.
Сюди цієї хвилі
мусить султан зайти.

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

То я піду.
Все пам'ятаєш ти?
Прощай!

(Виходить. Входить султан)

Туркеня

Мій пане...

Султан

Привіт мій і пошана!
Що тут було?
Мені здалось, що ти збентежена...

Туркеня

Мій пане... Вислухай мене.
Як моря рух — моя любов до тебе.

Султан

Я здавна знаю
твоого почуття глибінь.
Щось трапилось?
Ти може провинилася?
Збентеження і страх в твоїх очах!

Туркеня

Пане мій!..
Цей страх — за тебе...

Султан

В чому річ? Кажи!

Не гнівайся! Раба твоя тобі розкаже все —
і неба ніч хай свідком буде правді.
Твоя коханка...

Султан

Що? Що трапилося з нею?

Туркеня

Пане мій! Нехай за ширість я піду на
катування,
але сказати всю правду мушу я.
Ти відхилив давно вогонь моєго кохання —
а того часу смутна душа моя.

Даремно ти впадаєш біля неї —
попередить тебе, мій пане, мушу я.
Не варт вона тебе — у грудях не лілеї,
у серці в неї криється ємія.

Султан

Що я чую? Кажи одверто,
кажи мені все ясно й до кінця!

Боюся я, щоб знаком смерти
не вийшла нам розмова ця!

Туркеня

О, не боюся я!.. Кажу, що чуєш:
даремно ти отрутну квітку
до серця піциро пригорнув.

154 Мовчить і соловейко влітку
і сад від шелесту заснув.
Знай, полюбовниця прекрасна
кидає оком в інший бік...

С у л т а н

Хто він? Кажи мерщій!
Не встигне сонце вранці глянуть,
як зайде в царство тіней він!

Т у р к е н я

Бог чужоземців — ворог твій,
далекий беріг України!
Ти сам на себе взяв провину —
для чого ці погрози й гнів?
Ти полонив прекрасну квітку
садів вишневих на весні —
ти сам замкнув її у клітку,
серця ж її не полонив!

С у л т а н

Все загадки, все загадки у тебе!
За дві хвилини мушу вінати все!
Що знаєш ти і хто мені докаже,
що все те правда є?

Т у р к е н я

Так знай... Твій візір...
Віриш ти йому?

С у л т а н

Так, безперечно.

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

Слова ці він ствердить!
 Він бачив все на власні очі
 і мову підозрілу чув!
 Він скаже сам тобі про все охоче,
 коли забагнеш ти й звичай не забув.
 Прекрасна християнка тужить по - над морем
 і руки простяга за море, в рідний край.

Султан

Аллах! Аллах! О, горе мені, горе!
 Коли не правда це,— умреш сьогодні, знай!

Туркеня

Мені не ймеш ти віри?
 Не можу сміху стримати я свого!
 Ти віриш їй? Сліпий ти по - над міру —
 хай прийде день — певже ти ждеш його?—
 і ти своєї пташки не побачиш!—
 в краї далекі радо полетить.

Султан

За море? В рідний край?
 Тікати хоче?
 Нещасна! Брешеш ти!
 І бійсь моєї карі!
 Ніколи я не бачив і не чув,
 щоб плакала вола коли й тужила —
 неволею мій палац не для неї.
 Я збожеволію, коли її не буде в мене,
 я закатую всіх!..

156 Молю тебе, скажи —
що маю я робити?
Поможи!..

Туркеня

О, папе!.. Я твоя раба до віку!
Служить тобі обов'язок і радість.
Єдиний шлях — твоєму візірю
віддать її під пильний догляд,
а з часом... може пройде все...

Султан

Не можу я повірить!
Не вірю я!

Я все зроблю, щоби нудьга
її сердечка не торкнулась.

Що трапилось?
Я мушу перевірить.
Покликати візіря!

Вона мене кохає
і пестощів палкіш не бачив я.
Не вірю я!
Не вірю я!
Не можу я повірить!

Чужого слова
ніколи я не чув од неї...

(Приходить візір)

Візір

Мій пан казав мене покликати?

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

Мій вірний друже!
Чи правда, що я чую?
Про християнку мова йде...

Візир

Призватись я повинен —
це правда, все було.
Я певний, вона зраду в серці носить —
молю простити мені ці сміливі слова.

Султан

Покликати її...
На власні очі перевірити хочу...
Заглянути в очі їй —
невже зійшов туман кохання в них?
Хочу почути мову її уст —
чи зірветься із них фальшиві ноти?
Невже не міг я досі це відчути?

(Входить Маруся Богуславка)

Богуславка

Коханий мій! Ги кликав?
Я прийшла...
Я ждала все — чи скоро ти покличеш?

Султан

Моя прекрасна! Хвилю я не чув
музики уст твоїх —
і ніби вічність це тяглось, здається.
Кохана, чи здорова ти?

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

Усе гаразд... твоїм коханням я багата
 і радість бризкає із моого серця,
 як я на тебе гляну...

Султан

Скажи мені —
 я хочу ще почути —
 чи любиш ти мене?

Богуславка

Мій пане! Мій орел!
 Мій горлий владар Сходу!
 Що хвилі — і вночі, і вдень
 для мене кращих слів немає —
 єдиний мій, люблю тебе!..

Султан

Дай мені глянути на тебе —
 твоїх очей безодня
 исхай мені про душу розповість!

Богуславка

Мій пане, що ти хочеш знати?
 Втопи свій зір в душі мосі дно.
 І про любов свою я хочу розказати
 всім тілом, що люблю давно.

(Танок)

Султан

Чи то мені здалось? Слова знайомі чую.
 І той же близькі сліпучих близкавиць.

I чар її, бризок огню я не зрахую,
і хочеться до ніг її упасти ниць...

159

Чи не примара то?

В очах помітив я ворожу крапку білу
і біль захований в рисунку губ її...

Що це в грудях мені так зимно затремтіло
і голова трясеться на мені?..

Що робиться, що робиться зі мною?

Невже, невже щось зло у неї є?

Як ще недавно я сміявся над нудьгою
і як тепер самотно мос серце б'є?!

В і з і р

Чудово!.. Яка краса! І очі, очі...

Небесна музика — слова її.

У рухах цих легкі серпанки ночі
і в пісні тужать солов'ї.

Назвати її своєю хочу —
як її серце полоню?

Його струмок в мені хлюпоче
і сам, як арфа, я бреню.

Здобуть її мос завдання,
мета єдина відтепер.

Як прагну я її кохання!
І світ навколо для мсце вмер!

Мосю будеш ти!

Я ще раз спробую
схилити тебе благання словом,
а коли ні... то силою візьму!

Мосю будеш ти!

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

160 Я заведу тебе за море,
на край світа —
моєю будеш ти!
Моєю будеш ти!

Туркеня

Яка вона прекрасна!..
Чи дивно, що від неї в тінь
попала я, нещасна?
І який прекрасний він!

Як хоче влади він над нею.
Який тманий у нього зір!
Прийми, прийми душі моєї
м'який і чорний кохання бір!

Звідки на горе ти взялась?
Навіщо стала серед шляху?
В груди гадюкою вп'ялася
і безнадійним туги жахом.

Вже бачу я швидкий кінець —
навіки стулиш чорні очі,
і царствений твій вінець
не заблістить у пітьмі кочі.

(Султан захистався)

Богуславка

Мій милий, що з тобою?

Султан

З кохання я сп'янів.
Залиште всі мене самого.

(Всі виходять)

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

Коханий мій!..

(Виходить. Султан зупиняє візіра)

Султан

Стій!

Візір

До послуг пана.

Султан

Під додгляд найпильніший
візьми ІІ...

(Візір склияє голову)

(Завіса)

АКТ ТРЕТИЙ

Декорація першого акту

Візір

Прийми мою любов, прийми мої благання —
слово привітне мені скажи!

Без твості ласки, без твого кохання —
я далі не можу жити.

Ти бачиш мою ширість, і пристрасть, і бе-
зумство —

я все зроблю, що тільки хочеш ти!

Без тебе мені смерть, в душі у мене пустка,
і холоду цього не можу я знести!

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

О, боже...
Залишіть мене...

Візір

Як і раніш — ти знову невблаганна —
невже чужий для серця я твого?
Невже даремно я — від рана і до рана —
молюсь на тебе — квіт життя моє?

До твоїх ніг склоню я всі розкоші світу,
за погляд лагідний на зраду я піду.
За пестінь рук твоїх — за іскорку привіту —
з тобою проти всіх! Скажи — я жду, я жду!

Богуславка

Ні слова більш. Тебе я не люблю.
Я панові жалітись буду.
Покинь мене.

Візір

І це твое останнє слово?

Богуславка

Так.
Геть з моїх очей!

Візір

А знаєш ти — мені відомі
ганебні заміри твої!

Богуславка

Які?

Таємні і арадливі.

Богуславка (до себе)

О, боже мій...
Що хоче він од мене...
Що можу я сказати йому...

Візір

Султан узнає все —
коли захочеш ти!

Богуславка

Ганебна це брехня!

Візір

Я тебе люблю — чи можу я брехати?
Тобі не вперше чути од мене це.
Не відвертай, мою, своє лицце,
інакше будеш ти жорстоко жалкувати!
Прийми моє благання —
я твій, навіки твій...
Безумне і страшне моє кохання...

(Хоче її цілувати, в цей час султан іде до
мечеті і бачить все)

Богуславка (одпихаючи візіру)

Пішов од мене гость!

Султан

Стій!..
Що?.. Що це — мана?

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

164 Це візір? Візір мій?
О, Аллах — яка стіна
загородила мозок мій?..

Богуславка

О, пане мій — оборони мене!..
Твій візір не дає мені спокою.
Не винна я — ти бачиш сам.
Як дикий вовк він стежить все за мною,
улеєливі слова шепоче сам - на - сам.

Султан

Я розумію все...
Так от для чого догляд?
Тепер я розумію наклеп цей!
Смерть Ім обом!
Найгірша жде їх доля.
Гей, слуги, заберіть його!
І разом ту змію
в кайдани найстрогіше закувати!
А ти...
Прости, прости, моб кохання,
за те, що Ім повірив я!

Богуславка

О, пане мій! Як гпіватись я можу...
Я знаю, що нічого злого
не вчиниш ти мені...

Султан

Не можу я збегнути — як дався я на наклеп?
Злочинців кара жде
сувора від руки мобі!

Ти вірши знов мені?

Султан

Моя богине!
 Прости мені мій гріх!
 Чи вірю я? У грудях в мене
 лиш ти одна жила —
 і гріла, і цвіла!..
 Тепер ти знов розквітла —
 ще бучніш,
 ти знов утіха
 днів моїх!

Богуславка

О, мій пане...

Султан

В мечеть іду я зараз. В голові моїй
 заллутались думки, а серце п'яне.
 Зажди мене... Я мушу йти хутній...
 До тебе я прийду, моя кохана.
 Забулсмо всю кривду і печаль —
 утіхи й пестощі присялять тривоги й
 хвилювання.

Який радий... Який у мене жаль,
 що так віддячна я за сміливі кохання...
 Візьми оці ключі
 і бережи до моєго приходу.
 Повір мені, за всі тривоги пі
 найбільшу будеш мати нагороду.

Я жлу тебе, мій пане!..

(Султан виходить. Богуславка залишається сама)

Богуславка

Надходить час... життя моє розплата —
і за кохання дорога ціна.

О, боже! Чим я винувата —
що така сумна моя весна!

Синє море грає,
хвильами камінь б'є.

Море! Море! Чи чого знає,
що в моєм серці є?

Серце мое розколено —
туга й кохання одчай.

Моїх гріхів не замолено,
в серці моєм рідний край!..

Море, море!

Ти цілуюеш камінь далеких берегів!

Передай їм мою тугу, передай їм мое горе —
передай Україні далекій, розваж Ії гнів!

Святий вечір... Минув вечір.

На Україні ясна весна.

Чому ж така зла у цей вечір
четири роки була вона?

Невільники

Гей, земле, земле турецькая,
віро проклята бусурменськая,

роалуко ти християнська!
Ой да же то ти не одного розлучила:
чи брата з сестрою,
чи мужа з вірною женою,
а чи вірненького товариша з товаришом,—
гей!

167

(З'являється козак)

Козак

Великдень!

Богуславка

Великдень!

Козак (входить)

Прийшов Великдень,
Час не жде.

Богуславка

Бери ключі.

(Козак біжить до темниці, одмикає)

Богуславка

Ой, козаки ви, бідні! невільници!
Кажу я вам — добре дбайте,
в городи християнські утікайте!
Тільки прошу я вас, одного города Богу-
слава не минайте,
моєму батьку й матері знати давайте:
та нехай мій батько добре дбає,
гуртів, великих маєтків нехай не збував,
великих скарбів не збирає.

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

168 Та нехай мене, дівки - бранки,
Марусі поміши - Богуславки,
а неволі не викупас:
бо вже я потурчилася - побусурменилася
для розкоші турецькій,
для лакомства нещасного!

(Невільники утікають)

К о з а к

Нехай провалиться нсволя ця турецька —
ми прийдем ще сюди,
але походом славним!
Марусю... Час... Ходім!..

Б о г у с л а в к а

Я залишаюсь тут.
Тікайте швидше.

К о з а к

Що я чую? Ти залишишся тут?
Що дома и скажу —
о, боже мій!

(З'ялгється варта)

Б о г у с л а в к а

Тікайте!

(Невільники зникають. Богуславка кидається
до моря)

Б о г у с л а в к а

Прощай, мій ясний світ —
земле моя далекая — прощай...

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

І яспе сопечко
і ти, мій милій,—
прощай, прощай!..

169

(Хоче кинутись зі скелі. Сторожа й хпає.
Реята біжить за султаном. Вбігає султан)

Султан

Аллах! О, сили неба!
О, зорі золоті — свідками кличу вас —
візьміть її! Справдитися суд над нею —
хай гляне навколо в останній раз!

І в'язнів приведіть з темниці —
хай простять мій несправедливий гнів.
Аллах! Аллах! Хай стріли блискавиці
впадуть на груди, бо я зашімів.

Візір

Великий вождь і справедливий пане —
ти бачиш сам, що вірні слуги ми.
І я казав, що сонце ще не встане,
як зради свідками будемо ми.

Ти бачиш сам — яку за щиру приязнь
вона відплату панові дала.

І чим тепер вона цю зраду змиє?
Вона ніколи щира не була.

Туркеня

О, пане мій! На власні очі бачиш —
чи винні ми були, коли замкнув нас ти.
Навіщо ж я чотири роки плачу
і туги смертної не можу я знести?

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

170 Хай буде смерть її — відплатою за мене,
твоя раба довіку — жде тебе.
Я хочу знов тебе — і ласки жду твої,
хай швидше суд твій праведний іде.

Візир

О, владарю — не муч себе, не муч —
не варта є вона твоєго жалю й суму.
Знов усміхнись і туги скинь обруч —
над карою для зрадниці не думай.

Кару знайду я сам — віддай її мені,
навіки скинь з своїх очей оману.
О, владарю! Віддай її мені —
віддай її мені, мій пане!

Султан

Зрадницю гибель жде!
Бо зрадила подвійно —
землі мої і серцю моєму.
Аллах! Карай її за землю —
за серце кару сам собі візьму!

(Вбиває Богуславку)

Туркеня

Ха - ха - ха! Розплату цю давно, давно я
ждала —
кінець, оцей я бачила давно!
Тепер ти мій — серце твое жадало.
і скільки муки перебуло воно!

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

Пригрів тебе — і сам тебе убив.
За зраду цю міцна моя рука...
Нешасний я, янь сильно н любив!
І хай тобі земля буде легка.

Візір (на трупі Богуславки)

Що він зробив? Убив її, убив!
Твій зір навік у пігьмі заховав!
Чи знаєш ти, як я її любив?
О, мій Аллах!.. Вона вже нежива!

(Завіса)

29/IX — 6/X. 1921. Кіль.

КНИГА ЧЕТВЕРТА

elib.npu.org

**ПРОМІННЯ ПОГРОЗ
ЗОК**

1919 — 1920 — 1921

Вона приходила до мене
сьгодні
та, що поєднала дзвіниці
пітками
од вікна до вікна гірлянди
і золоті ланцюжки від зорі до зорі.

І подругу свою приводила
і сказала: познайомтесь,
це наша.

Була в білому подруга
гарненька дівчинка з балетної студії.
Почервоніла.

Весь світ перетягнутий
тонесенькими павутинками з золотими
дзвіночками
і дівчина раділа й сміялась —
як це божевільно гарно —
давіночки дзвонять.

І призналася дівчина
що вона любить поетів à la Arthur Rimbaud
і що вона дуже рада, що зі мною познайомилася.

І сказала, що ми придумаєм якусь фантазію
і розірвемо десь одну тонесеньку ниточку
і украдемо — лише для двох — один малю-
сенький золотий дзвіночок.

1919. Київ.

176 Уже весна, вони ще не наплакались
(пишу вірші на теми).

Сонцеві анищенно підтакували
і шукали в гаманці рими.

Дивились на мене розязвано
(я собі знайшов кімнату).

Сонце крикнуло правильно!
І заховалось од мене в кут.

Бачите, які ми приятелі —
як би мені позбутися?
Мене чекають моторні крила
і велика весняна вулиця.

1919. Київ.

ВЕСНА

Розлили вино на столах
 і несподівано сп'яніли.
 І хтось сказав:
 пе - ре - пи - лись!
 І всім стало ясно.

Один забився в куток —
 було видно, що він переживає драму.

Розходьтесь, уже погасла слектрика
 і губи не знайдуть губ!
 І всі цідуть з тим, що залишилось в серпях.
 Розбредуться по вулицях
 і завтра буде соромно зустрічатись.
 Розлили!

1919. Київ.

178 Зупинись! — Хтось казав з - заду
похмуро, без запобігливості.
І чомусь згадалось зразу про зраду
і забракло сміливости.

І засміявся, коли зайшов наперед,
простяг руку, механічно стиснув.
Не розібрав, чи то був папуас, чи швед.
Вечір утер носа і скис.

1919. Київ.

Ніч похнюпилась.
Затихає розмірковано.
За вікном стиха жлюпало
І сичало загадково.

Сковано обіймає сум
після дню несподівано.
Вранці бризок принесу
І безжурний спів.

1919. Київ.

Вечір з товстого скла
з синіми й чорними смугами.
І вже більш витримати не могла
і серце плакало від наруги.

І чекала на шовкову ніч,
надсилала свою мрію в зорі.
Розсипались темні плями зліш
і крижані усміхались гори.

Розгойдай огні на чорних хвилях!
Розряби блискучий оксамит!
Світ навколо мене кличе: мила...
Але серце мое хоре спить.

6 — ж. 1919. Київ.

Вузелькою стежкою на передмісті,
спираючись на стек,
прислухалися вуха до заверюхи
і рот ловив сніжинки.

181

Упала одна за комір —
бідна сніжинка —
і розтала.
Бідна сніжинка впала.
Бідна сніжинка.

Запалив люльку,
руку
міцніше стис.
Довга, вузенька —
стежка —
в снізі на передмісті.

Куталось серце в хутро,
щулилось в муфті —
бідна маленька ручка
замерзла.
Крутились сніжинки.

10 — XI. 1919. Київ.

СНІЖИНКИ

Останні блими комінка
на профілі журної панни.
Ховається самотно бліда рука,
ятриться весняна рана.

Може затримаю останній блим,
спалахнуть тремтячі тіні.
Їй сумно під грою осінніх рим,
під звуки осінньої сонатіни.

19 — XI. 1919. Калв.

Блисне промінь у думки заплутані —
я жду проміння.

183

Я не хочу думати, я не хочу думання,
думка стомлена.

І думок не буде, і розбіжаться фрази,
і трагічно будуть повторюватися.

І ніхто не скаже, що то буде прекрасно,
і заблимає, і загасне без воріття.

І закручуясь, і забігаю: де промінь?.. де
промінь?

Умру, як жертва вечірня.

І затопчути каруселеві коні
бідне створіння.

1919. Київ.

ЖЕРТВА ВЕЧІРНЯ

184 Дайте мені води на голову —
налийте, налийте несподівано!
Я хочу знайти з вами спільну мову,
я заплутався, хоч це й дивно.

На високій горі, звідки видно затоки,
я знайду свою мрію — я знайду!
Я тобі розповім про нечутні зойки —
вітре, вітре, мені в спину подуй!..

Спиніть, спиніть і не підходьте близько —
сам прийду, я прийду з привітом.
Не зустрінусь, з вами — я — на кладовищку,
я прийду прийдешнім літом.

І приїдаю — прийду — несподівані
поцілунки,
бліски жартливі й засліплюючу даль.
Я відновляю завтра з тобою стосунки...
Я одержав першу медалю!!!

1919. Київ.

Я ПРИЙДУ

Закапало з брудного неба
промок картуз —
ах промок картуз без потреби
а на спині туз.

185

А на спині — колишня дірка,
свердлить нещадно протяг.
Колись же виблисне і моя зірка
на тлі небеснім злотнім!

1 — I. 1920. Київ.

ПСПЯ ТРАМПА — I.

186 Зміями розкидається від заграви —
близкучими й глибокими зміями —
зміями огневими — на барви,
вкриті чорним простирадлом, вії.

Це було вночі — може тому
не було видно ненажерних нáтовпíв —
ніч схилялась до неба божественого,
і одірвана вивіска бряжчала: на тобі.

Може тому тремтіли дівочі вії
ненажерний світ — в ясній слюзі без барви
небо страшно судило огневими зміями.
небо розкидалося загравами.

9 — II. 1920. Київ.

ЗАГРАВИ

Два столики на кривих шклянках
кави не більше двох —
стъобнули ледве живого,
щоб не думав про дах
і льох.

187

Я тут без інструментів —
легко кишені тримати вікні —
і папіроси 25 штук „Рента“
і сумно сумно мені.

18 — II. 1920. Київ.

В КАФЕ

Душі мосі Ц. К.
і Патагонії далека мрія
і на серці чиясь рука
мов пісок гарячий гріс.

Делегати усіх згадок
і пронизлий минулого спів.
Треба забути Владивосток
і через'азійний гнів.

18 — II. 1920. Київ.

Розчиняться холодні двері,
і піде неправдивий дим.
Багнеться Тайної Вечері
і ворухнуть святым.

І ворухнуть Европами й Азіями,
наскрізь проткнутъ — як день —
викинути думками в оберемок зв'язаними
блакитний з голови пень.

18 — II. 1920. Київ.

190

Перед нами сиділо троє
і в губах стремів жас.
Дзвеніла шибка захриплою грою
і розхрістував крила птах.

Вечером, коли крутять каву,
і заблимає чадний огонь --
вилізе й загине смертю безславною
на брудному і метушливому пероні.

18 — II. 1920. Київ.

Не опускай вії що хрест стягий,
що чорні ями замість синього шкла.
Не можу я в своїй душі розняти
сподівань дівочих і мого ала.

191

Не можу я виткнутись з - за воріт забитих
і усміхнутись на вулиці радісному дню.
Я не можу тебе з собою злити —
бракне жертвенного вогню.

14 — IV. 1920. Київ.

НЕ ОПУСКАЙ

192 Гарно дивитись на
японку
і пригадувати рідний край.

Коли набігає інша хвиля
й хмаркою пробігає душу —
тоді я кажу:
ні,
цікавіше дивитись на
цю гарненьку натурщицю
з Академії —
у неї хвилюють стегна.

Ні, ця, що
торкається рукою до моєї ноги,—
в чорному
в білому капелосі —
вона сидить в профіль
й іноді поглядає на мене —
І погляд я хочу затримати в своїй душі.

І інша — все
не знайомі —
простенька й скромна за дальнім столиком
стомлено
дивиться на мене,
смутна і рідко всміхається.

21 — IV. 1920. Київ.

Випадкові погляди з сусідньої ложі,
біля піяніна — два товариша з фронту
сьогодні для бурь
і молодого захвату.

193

Це нічого, що я стомлений
від безперервного горіння
і не знаю, куди піти.

Я прекрасно знаю,
що я останній могікан,
і тому даремно волочаться товариши —
даремно горять ночами —
вже перегорено за них, пізно ---
нові й дальші прийдуть з інших
і роля на цьому закінчується.

Хай постоять ті, що прийшли
біля ложі, вона зайнята --
я ще вип'ю одну скляночку,
другу вже вип'ю на Юконі
змагаючись із іншою стихією.

29 — IV. 920. Кан.

В КАФЕ

194 Не заплутуйте мене ніччю місячною
коли я грузну в фразах —
не запитуйте на темних сходах.

Ви ще не одержали віл мене
це тому, що ви не дасте мені втіхи.

І далеко краще
коли ви поводитесь простіш
і не аупиняєтесь на вулиці біля стовпа
або біля зірваної ринви на розі —
мені ніяково.

25 — ГУ. 920. Київ.

Два сіріуса в сахарі моти
і годинник цокас
а в театрі ставлять вій
беззубо в ауби цмокас
я зірвав одну афішу на розі
плюнув у квітник роз
тютюном посыпав сліози
був і я студіоз!

195

26 — XII. 1920. Харків.

Ранила мене
в мое серце —
я не прощу.

Я знайду тебе —
я знайду.

Я заховаю біль —
я заховаю в собі.

Я закушу тугу —
я закушу.

Ранила мене в мое серце —
ти.

24 — II. 921. Москва.

Пестила мене
шепотіла:
гарно.

Шепотіла в ухо:
мій.

Гладила і шепотіла:
скажи.

А після говорила:
ти -- чужий.

Прощались —
цілувала, цілувала.

Я боюсь:
ти знала.
що я не забуду тебе.

24 — II. 1911. Москва.

Весною розіллеться ріка
між гір.

Згадуєш — тремтить рука
і в далеч аір.

Повільність в твоїх словах
і загадковість фраз.

Ти зрадиш в сльозах
ще не раз.

Ти хочеш — весною — так
рідний Алтай.

Ти залишила болючий знак.
Зачекай!

25 — III. 921. Москва.

Сніговими вулицями
візники.
Може скоро забудеться
і ранок скаже: кинь.

Може місто загрюкає
міліоном рук —
серце моє застукає
без мук.

І все одна тема —
кохання — вона —
життя моє емблемна
труна.

24 — II. 921. Мояка.

199

ВОНА

Ні, то не був сон,
то було спранді —
не звілить вам, знайте —
душі моєї колон.

В душу очі мовчанно —
глибоко — довго — мені
ні, так не дивляться в сні
благанно.

Чуєте? Вона жде!
Не спить — зідхає — нудиться.
І я... хіба ще забудеться?
А я... де я, де?

25 — II. 921. Москва.

У неї помер чоловік
через два місяці буде весна
вона мені віддалась
по вашому це так?

201

Ах, чоловік помер місяць назад.
З туги вона віддалась мені.
А весна буде без мене.
Розумієте?

Я обіцяв весною прибути —
по вашому вона буде ждать?
А я по від'їзді на другий день
з туги за нею спав із іншою.

І властиво не знаю чи повернусь.
А чоловік помер.
А вона сама.
І весна.

Перса ІІ — як пісок дюн
1 погляд — як Індія.

25 — II. 921. Москва.

ВОНА

Осінь — зима — весна — літо
і вона — все інша — вона
все далі — за нею — летіти
і весна — зимою — весна.

Тиждень назад — вчора
і сьогодні — кохання біль
і сьогодні — передчуття хоре
завтромого тижня любіль.

25 — II. 921. Москва.

Хрипить на вулицях сніг
одсвічує на Театральній площі
машини фігури кінських піг
пересовуються ніби мощі

порепанить стіна і вежі
воріт напівтемнить прірва
будинків. вечірні межі
морок рве

м'ягко вогкість бронхітить горло
ріг загубивсь — де земля
пройшли в повітрі пересохло
передавони дзигарів Кремля.

26 — 11. 921. Мозаїка.

Ласкою зробила огнем
короткий в серці вдар
впало мое серце зимовим днем
замкнуло біля чужих брам.

Шепотом вдавила душу
в море жіночих чар
ні я вибачить тобі не мушу
короткого в серці вдару.

І коли знайду тебе в горах —
не оборонить залізний щит.
Ти відчуєш — далеко за морем —
що для мене азія значить.

27 — II. 911. Москва.

Сильніший за нас вітер
дощ написи зміє
не знали магічних літер
однодневки ми.

205

Банально буденна казка
означила так сама.
А я хіба що казав?
У мене слів немає.

10 — III. 91. Рига.

СЛІВ

Заблукала душа між двох світів
але кращий в моїй уяві.
Як зажадати поетові слави
коли поет між двох стільців?

Краще заганьбити на естраді душу.
К чорту естради, хай живе стихія!
Ах, задалеко далека мрія
Я заганьбити себе мушу.

10 — III. 921. Рига.

Крещуть ламлють колють кригу льодоколі
мовчить у граніті Двина
сірим крижаним паркетом берег голий
похмур'ям темним виазирає над вечір весна

гостра лінія тьмяною готикою витикається
шпилів

в невиразне дно заболоченого неба
тиша спокій без слів
на середині мосту дуг герб.

10 — III. 921. Рига.

РИГА

208

Вліто в жили огневої отрути,
не забути запаху боротьби.
Призначення свого не минути,
не повернути колеса судьби.

Ти не вільний, ти не сам,
не врятує кластик далекої землі.
Все минуле належить небесам
а ти землі

Не думай, що ти великий.
Це комічно без пояснення причин.
На тобі в домовину гвоэдику.
Спочинь.

10 — III. 921. Рига.

СПОЧИНЬ

Місто мокре — люблю — над вечір
ліхтарні плями — люблю — на бруку
над будинками схиленостомлені плечі
простягають до площі сухорляві руки.

209

Місто вітринами цоканням гудом
розсипаним натовпом на тротуарах
розгублені роз'єднані самотні люди
в тумані розтала пара.

11 — III. 921. Рага.

МІСТО

210 Женшино ти здивована
ти не відчула, що то з приязні
ти не знаш що то було обмірковано
то було нарочито так одверто й ясно

женшино ти мені подобаєшся
лише три дні а я майже закоханий
а ти такою неприступною робишся
ти образилась і я для тебе непроханий

женшино я не можу заснути сам
позавчора були разом в опері
а вчора я пив вино з проститутками
і плигало мое серце в скаженім попурі

і скоро скінчиться лише тиждень нам
бачитися

і завше я нещасливий і завше ви женини
твій образ з образом в моїм серці значиться
і я теряюсь де подітись мені сьогодні ввечері.

19 — III. 921. Рига.

Вибач мені — будь ласка
усміхнись — кохана
була б тижнева казка
не було б рани.

211

З кіно прийшла тихо зажурена
не обізвалась на мою фразу.
Добре, сукня в тебе привабна й ажурна.
Добре, ми ще з тобою побачимось завтра.

12 — III. 921. Рига.

ДОБРЕ

Не кидай у мене подушкою
з п'яних очей.

Я тобі скажу на вушко
про мармур твоїх плечей.

Емма мені подобається.
Сьогодні не з нею я.
Ах що зі мною ровиться.
Ле - лю - ля.

19 — III. 921. Рига.

На пристані пахне лінвою
весняним вітерцем в очі б'є
І туги своєї не стримаю
й шукаю даремно де вона є.

213

Навантажують пароплав краном
вода рябить синіми смугами.
Невже мені рушати рано?
Невже зостанусь я на березі з своєю тugoю?

14 — III. 921. Рига.

НА ПРИСТАНІ

214 Переходив через Театральну площа.
Закидало брудними плямами шин.
Москва кашею пополам з борщем
підкидає лаковані повізки машин.

Взагалі хочу далі, сьогодні перший день тут.
В мені сталася залізнича катастрофа.
А колись блукав у калошах студентом.
Прибув зараз з т. Іоффе.

Панна, що любила зі мною лаяться,
на - прощання не повертала голови.
Хай минуле різnobарвними плямами
славиться,
я хочу вперед барвну нитку вить!

22 — III. 921. Москва.

в очі б'є порох
вітром весняним
тротуарами
ї аріями веснить серце
шукає існуючої
ї запаху її
в квітах у вітрині
шукаю її
стоючи з нею поруч
і запитує серце коханно:
де вона?
і каже що вона тут
і лащається в ухо голосом
а вночі жагучим шепотом
шепотить
і веснить серце
зойкає загнане в кут.

19 — IX. 921. Харків.

Верни мені спокій не муч
духу моого кров візьми
промінчик приязні назустріч
крізь срібло твоєї слози.

І воно хай вдаряє мені
спокоєм свого серця — клаптика
у простір крізь ноці й дні
де блукає бентежний батько.

12 — V. 921. Харків.

Легенькі бензинові струмочки
по небу там і там
лускою сріблять сталеві качки
нааустріч вікам.

217

І кожний з улиці, за хмари очі.
кричить із серця: і я! і я!
Пропеллер жучком з блакиті туркоче
під небесним гіллям.

19 — V. 921. Київ.

АВІЯЦІЯ

КНИГА П'ЯТА

elib.npu.org

**МОЯ МОЗАІКА
РЕШТА
1919 — 1922**

МИХАЙЛЬ

СЕМЕНКО

**МОЯ
МОЗАИКА**

ПОЕЗОМАЛЯРСТВО

	Aa Aa Aa	
a 3 iat	ayoye	
ріжними Aa		
Aa	Aa	Aa
	жовті в хутрах	
	шоколадні зі звичкою	
B	но ci	
	O мій ніс мій ніс	
i мої косі очі		
O.	O.	O.
X	то мені прекрасному	
	ніс спичкою проткнє	
aA aA AA	ауау	
.O .O OO		

вітаю вас кількох
веселих і талановитих хлопців
на цій землі ЧЕРВОЇДІВ
тепер ми спереду
а за нами
ВАЛКА ВАЛКА ВАЛКА ВАЛКА
в наших преріях
не водиться ЧЕРВИ
нічим живиться червоїдам
і будуть дохнуть у корчах
і всім
заднім
спини
наші
СМОЛОСКИП

● ЛОБОМ НЕ ПРОБ'ЄШ

$$\int_a^b \frac{\sqrt{1+y'^2+z'^2}}{\sqrt{x-a}} dx$$

ПРОБ'ЄШ В-ЛОБОМ ●

КУЛЕЮ
РАДІУС ХВИЛЯ

OKOKO

Я НЕ МАТИ

М

О І

Я Р С

О П

Ч И

Н Т

А Ъ

:

А я одганяю мух

а-КА а-КА а-КА

слухає батько

великий жулик і пан

Ф У Т У Р И С Т

а-КА а-КА а-КА

ІРОЧКА
ІРО КЕЗ

КАКА

ХА-ХА

КВАТРОЧЕНТИСТИ

ВЕЛИКІ

СПЕЦИ

були

ІТАЛІЙЦІ

ПЕРЕМЕРЛИ

ОЛЯ ПАЄТЬСЯ

—ре

потім

ПОРОХ

пху

й немає нічого

МИХАЙЛЬ
СЕМЕНКО

ПОГОЛИВ

БОРОДУ

ЛЕОНАР ^{ДО}_{ДА} ВІНЧІ

о
АО
АОО
АООО
ПАВЛО
ПОПАСИ
КОРООВУ

„Сільський Ленсаж“, 9—VII, 922. Київ.

Посемпартство.

РОСКРУЧУЄТЬСЯ
ВЕЛЕТЕНСЬКИЙ ЛАНЦЮГ
БІЙТЕСЬ червоїди
В МУЛІ
НА ДНІ **П. В. Н. И.** З ВЕЛЕ
тенський ланцюг
ЗАХОПИТЬ ВАС МІ **ЛІОНAMI**
СВОЇХ
СТАЛЕВИХ
ПАЗУРІВ
З ЕЛЕКТРОМАГНІТАМИ
й випхне
з печер і ковбашь
висхне баговіння на сонці
А ВИ?
ПІДНІМАЄТЬСЯ В ГОРУ
ВЕЛЕТЕНСЬКИЙ ЛАНЦЮГ
А ТУТ З КНОПКАМИ
ЗА АПАРАТОМ **МИ**
ПАНФУГУРИСТИ

Pikasso Marinetti
лондон Paris Ж Нью-Йорк
Гісіс Р Боччіоні ар-де-нерваль СЕЗА Н
ВАН-ГОГ

Уот-Уітмен Гоген

РЕВОЛЮЦІЯ - РЕВОЛЮЦІЯ - РЕВОЛЮЦІЯ - РЕВОЛЮЦІЯ

МОСКВА

ПАНФУТУРИЗМ

АС "Укр.
Гсо Шкурупій

ю. Шпол
НОБЗАР
О С Л І С А Р Е Н К О Михайль Семенко
БАРАБАН 9го ем
ХАРКІВ
Тов. СОНЦЕ тичина
КВЕРО-ФУТУРИЗМ
ЗАГУЛЯ САВЧЕНКО

БАЖАН СТЕП
Жовтневий збірник
Арії Трьох П'єро

КИЇВ

олесьєв Prelude вороний чупришка

НОБЗАР
Тарас Шевченко

ВИСІВКИ
КИБИНЦІ
ХВОРІСТЬ
ГРАБУНОК

дивітсься
 1892
 1914
 1917
 1922
лірика
курка

І Я У С РР
И К Т МУХА
И Т Т ЗИМА
Х А Т А
А З І Я
КУДИ
РУНА
ХУГА

А Н А Л О Г Й Я
А С О Ц Й І Ц Й Я
Д Р І Б Н И Ц Я

РЕШТА

**На урочистому публічному ви-
сланні ювілейного комітету
з приводу 10-річчя літературної
діяльності Михайла Семенка.**

Голова

Слово має

тов.

Михайль Семенко.

На трибуні Михайль Семенко

**Коли Уот Уітмен вмер
(1892)
народивсь
я.**

**Дев'ять років плутавсь
харькавсь
плювавсь
в канатах віків минулих
але вже з першого року
повітря майбутнього ковтнув
(Кв'еро - Футуризм, 1914).**

**Легче трьом верблюдам
з теличкою
в $\frac{1}{8}$ вушка голки
пролізти
ніж футуристові крізь укрлітературу до
своїх продертись.**

ПРОМОВА

**232 Я протяг вас
через всі нетрі й
усіма головними вулицями столиць.**

**Що ж ви —
будете топтатися й далі
як отара
овець?**

**У кошарі
ви
спільним фронтом —
може овчою революцією
виженете мене, чужоземця?**

**Ниткою мови
замкнули мене —
ви —
що ж ви думали:
я спущусь?**

**Рветься нитка
падають межі —
де ж
ваша сила?
Фікція одна.**

Голос з місця

**Геть з „Музагету“!
Додому в „Коммунист“!**

Михайль Семеніко

**Для того, щоб об'єктивно
зробити оцінку сучасній**

ПРОМОВА

треба додати мені від реєляменту
ще зайвих $1\frac{1}{2}$ хвилинні

П р е д с т а в н и к у к р и н г а р і в •
м і с ц я

Зараз буде палити кобзаря!
Пожа - ар!

М и х а й л ь С е м е н к о

Де степи розлогі, де
тирса бубонить, де Дніпро
кручі крутить ревучі?

Г о л о с з м і с ц я

І звідки
отака напасть
на нашу Полтавщину!

М и х а й л ь С е м е н к о

Все скушано.
Кверо футуризм поїв.
Апетит — нічого сказати.
Головне — спеціально - замовлений
шлунок.

Г о л о в а

Прошу товариша не забувати, що Вам залишилося говорити лише 6 год. і $3\frac{1}{2}$ хвилини.

ПРОМОВА

Не шутка й не жарт
Футуризм
як бачите.

Без ніг молодий ліс
(це мій власний афоризм) —
та до чого й ноги
коли бракує голови?

Пони навчились протинки чи там коми
розміщати —
гульк —
а воно вже й насуються знаки препинання...
Це ведене де все ве
те ке же ке ре ке
кре те ке.

Голова

Прошу без зрозумілих слів.

Михайль Семенюко

Нічого не зробите.
Було важко —
й за вушко доводилося витягати чобіт.
Тепер до побачення —
дай боже здібатися на тім світі..

(Гучні оплески)

17 — IV. 922. Київ.

О куле земна
куле земна

прекрасна ти й велика
як останній поет на тобі —
я.

О куле земна
куле земна

прекрасна ти й могутня
і хоч на нещастя й поет я
але не буду римою
думати я
не буду слинити твої
континенти й
моря

О куле земна
куле земна

може замість морів
крицьний гамак вкриє тебе
щезне навік
сучасний корабель
а замість материків
буде судільне заливо —
о що ж!
не загину знак!
все ж наша відчизна
куля земна
і тобі таки справді співає

МЕРИДІЯН
Тиреу. Петрівському

останню пісню
останній на тобі поет —
цебто я —
лірик океанів і континентів —
о куле земна —
куле земна моя!

2

Екватор і меридіани
полярні кола й тропики
всі ці уявні лінії
і радіянти —
слухайте поети езопики
і ви академіки комедіянти!

В ті часи коли ви
будете абстраговані й уявні —
меридіянні знаки
градуси
по залізній підлозі землі
проведуть інженери справжніми.

Замість кордонів між державами
кулю земну розподілено буде
паралелями й меридіянами!
Хто ж винен —
чи я —
чи куля земна —
що син батьків не народжених
малює майбутнього панорами
сидючи тут з вами —
і крутиться

і сіпастися
і плює
і плаче
і смішить людей
блукає й питаеться ---
де я?
І таки добре знає
він не злий і
усміхається:
де ж пак?
у Києві.

237

15 — К. 923. Київ.

Я,
 Михайль Семенко,
 Удосконалений Еле^к
 тричний двигун
 і великий поет
 сучасності
 автор трьох П'єро
 рев фут - поем
 і незрівняний синтетик,—
 виrushаю в подорож
 кругом світа.

Зорі далекі
 світили мені в першу
 ніч як
 виrushив я
 і покидав
 місто вогнях

Сопів вокзал
 і чміхали паровози
 але пароплавом
 виrushив я —
 безбородий матрос
 став мені другом
 з першого дня.

Багато морів
 пропливали ми
 і веселі міста
 кидали за
 собою —

ПЕРША ПОДОРОЖ МОЯ КРУГОМ СВІТА

(Уривок з поеми-роману)

в голові моїй
танули образи й
силуети минулого.

Безбородий
матрос став
мені другом
з першого дня.

Йому говорив
я:
я
повернусь
до них.

У цілому всесвіті
одна малюсенька крапка —
відбуття.

За дугою Сатурна
потягне назад
далека крапка
неаримими
огнем.

Безбородий
матрос став мені другом
з першого
дня —
я розповідав йому
про дуги Сатурна
але незриму крапку
зрозумів він.

Пливли
в далечінь
дні й ночі
кидали за собою —
мерехтіли вогні
в білих туманах —
рослини незнані
вкривали
береги.

• — XII. 919. Кам.

Невеличка дівчинка
мати
говорила наївно:
хати!

241

І виходило моторошно —
звисали хмари
розгубленими пасмами —
утік з неба бог.
Великий Бог утік з хати!

Але це нічого,
на душі гірше.

Немає, немає у всесвіті.
Десь пінявий океан
і сріблисті Океанія —
і блакитна, і руда.

Океанія, Океанія —
маленький шматочок кременю
в піні — мій.

І потягнеться за мною дріт,
і буду слухати зойки —
зі мною, зі мною
і невеличка дівчинка
мати —
Океанія, Океанія,
сріблястий холодний порох —
маленький шматочок кременю —
води.

ОКЕАНІЯ
(Уривок із загубленої кінофільму)

Рамачарака

Salve 25 штук

G

Vols la mer

Où mourront les rumeurs

De la ville.

Океанія, Океанія —
безмежне срібло душі.

Жди мене
заснула в чеканні
може згадаю усмішне
і роазморшу чоло.

Не зідхай ві сні —
не кохаю, кохана моя!

Океанія, Океанія,
маленький шматочок кременю
в піні.

Ти, не відповідай мені,
будь привітна і зимна, як завше,
і коли поцілую руку —
доторкнись, доторкнись,
як завше,—
прощайте, прощайте всі,
не бачити вас -- радість моя.

Океанія, Океанія.
сіра смуга в тумані,
перстень смутку морського
на світанку, земле чужа,—
Океанія,
Океанія...

1919. Київ.

244 Нахмурило брови
сизі брови над київом
що на сезон заставлено
ласий кусок

і питає поет розгублено:
а як же „убий його“
і як же владівосток
а як же париж і лондон
чікаго і нью - йорк?

І знову латані вітрини хрецатика
рейтерська
і кава
і дощ.

Прострель мене прикнопнутого
на меридіяні київському —
прострель мене наскрізь, стріло віків!

З — Ж. 922. Київ.

поруділим прапором
тріпотить
і з льоху вихоплюється з плачом
і квилить захльобуючись
осіннім дощем
в струмені мокрого тротуару

і над входом кавказька душа
зі зброєю пече шашлик
молодий чоловік
а на вішо ж становится
біля золотих воріт
а він гріт —
а де-ж городовик?
А ліхтар горить
а під ліхтарем картина висить
а на картині намальовано
як кавказька душа
пече шашлик
жарроший шашлик.

9 — Х. 922. Київ.

246 Осінь і осінь

і ще раз осінь
і жовте листя змітає в сивері сторож
і з люльки струїть синій димок
а вранці туман
ніби сірі гуси вкрили місто
кра кра
осінь стара карга
але ви
але ви — люди —
що за чорт — серця пообмотували ганчірками
служниці панни й дами

стоп

дайте пожалуста прикурить.

3 — X. 922. Київ.

ОСІНЬ

Восени почувавши
що можеш всяко думати
і коли ти не
дурень
то

247

не стісняйся в деяких галузях
кожний твій неясний рух
натякає на майбутнє —
потім
розберуться.

Коли ти не такий
то не виходь на вулицю
бо на вулиці
обітрутъ.

Чого штовхається — дура?

Так по тротуарі ходить иноді сила народу
і думка восени
дуже широко працює
і в грудях
у такт:
яка насолода вмирати
як би тебе роастріляв петлюра!

3 — X. 922. Київ.

ДУРА

248 Картуз на головешку не налазо
кажуть що каплавухий і банькатий
не добереш, чи сифілітик чи карась,
одним словом — дегенерат.

Так воно ото, брат!

Матері під буферами
перерізalo, щоб більш не родила
а я кокайн ковтаю грамами
і ніхто не глузує дурилом —
а в дитинстві я був предводитель дворянства
і дома звали мене свиняче рило.

Крути Гаврило!

Пахне сукровицею на весні земелька
а метелини як живі плювки —
ой і весело ворушиться свиняча петелька
і в тину сторчать дрючки,
а на дрючках глечики,
а трохи збоку саж —
там сидить юрівановмеженко —
звольте, це сільський пейзаж.

16 — Х. 922. Київ.

Понеділок
Вівторок
Середа
Четвер
П'ятниця
Субота
Неділя

249

2 — XII. 922. Кни.

**ЗМІСТ
ДРУГОГО ТОМУ**

elib.npu.org

СМІСТ

КНИГА ПЕРША

I. В САДАХ БЕЗРОЗНИХ

	Стор.
Картка	9
Ідоли	10
Ватра.	11
Померлих образі	12
Онсамитова альва	13
Спіраль аналогій	14
Виклик	15
Метраншаж	16
Вагон	17
Клубок наїдк	18
Сірий вихор.	19
Савонарола.	20
Антіквар	21
Трагічний гном.	22
Овсесвічений авір	23
Міць	24
Чорноруха мати	25
Веселий ях	26
Мій спектр	27
<i>Mors syphilitica</i>	28
Поезії згуби	29
Горизонт	31
Висвічування.	32
Гріхопадіння.	33
Знайомого мопса	34
Опис холожений пейзаж	35
Сірений ранок.	36
Я живу в патагонії	37
Молоді авіятори	38

II. БІЛА СТУДІЯ

Біла стулія.	39
Чорний спрут.	40
<i>Portrait poetique</i>	41
Рашіолярії	42
Море.	43

	Стор.
Перекання	44
Тільки кров	45
Вишуканість	46
Кава	47
Місто	48
Спілк	49
Чекання	50
Жалібну суню	51
Носмографію	52
Панна з третього поверху	53
Я люблю.	54
Ередіа	55
Фокстер'єр	56
Естетика	57
Бантіка	58
Двоногий авір	59
Грамофонний туш	60
Біля мапи	61
Серця штори	62
Мій будинок	63
Чистильщик чобіт	64
Крик	65
В садах бенанну	66
Відродження	67

КНИГА ДРУГА
ІІІ. ГІМНИ СВ. ТЕРЕЗІ

Піроксилінні бомби	71
Беамежні темряви	72
Святій Тереся	73
Рубіни	74
Рухи	75
Перса св. Агати	76
Печерні авіри	77
Затули вікно	78
Рисунок губів	79
Твій Паладін	80
Голос благальний	81
Думок гірлянди	82
Коханка	83
Твоїх колін	84
Поцілунок	85
Бечірня скрипка	86
Гімн газелевий	87

	Стор.
Обцілований образ	88
Міш гріх	89
Білі хрести	90
Найтижшому куті	91
Тривога рамен	92
Запізнений сміх	93
Заморених стін	94
Невіруючий	95
Автомобіль	96
IV. ПРЕРІЯ ЗОРЬ	97
КНИГА ТРЕТЬЯ	
V. ЛІЛІТ	118
VI. МАРУСЯ БОГУСЛАВКА	137
КНИГА ЧЕТВЕРТА	
VII. ПРОМОІННЯ ПОГРОЗ	
Вона	176
Весна	176
Перепись	177
Вечір	178
Ніч	179
Вечір	180
Сніжинки	181
Блими комінка	182
Жертва вечірня	183
Я прийду	184
Пісня трампа — I	185
Заграви	186
В кафе	187
Ц. К.	188
Пень	189
В кафе	190
Не опускай	191
Женщина	192
В кафе	193
Норвежці	194
Пісня трампа — II	195
VIII. ЗОК	
Рана	196
Пестила мене	197
Болючий знак	198

	Стр.
Вона	199
Вона наде	200
Вона	201
Кохання	202
Москва	203
Азія	204
Слів	205
Двох світів	206
Рига	207
Спочинь	208
Місто	209
Кохання	210
Добре	211
Емма	212
На пристані	213
Вулиці	214
Шукання	215
Батько	216
Авіяція	217

КНИГА П'ЯТА
IX. МОЯ МОЗАІКА

Обкладинка	221
Туга за звіром	222
Авангард	223
Світ	224
Я не мати	225
Парикмахер	226
Сільський пейзаж	227
Панфутуристи	228
Система	229
Супрепоеція	230

РЕШТА

Промова	231
Мериціян	235
Перша подорож	239
Океанія	241
Стріло віків	244
Неп	245
Остінь	246
Дура	247
Пісня трампа — III	248
Сім	249

A531004-2